Ἔτος Α'.—Ἀριθ. 29 Κυριακὴ 14 Αὐγούστου 1888 Τιμᾶται λεπτῶν 10

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΑ ΠΕΡΙΕΡΓΟΤΕΡΑ ΤΟΥ ΜΑΡΟΚΟΥ

Σ' ΑΓΑΠΩ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΡΩΤΟΣ

ΤΑ ΕΝ ΤΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ ΠΑΙΓΝΙΑ
ΚΑΙ Η ΦΥΣΙΚΗ ΑΝΑΤΡΟΦΗ

ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΙΑΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Η ΖΩΣΑ ΚΑΙ Η ΝΕΚΡΑ

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΡΟΖΕΤΟΥ

ΟΙ ΠΟΝΤΙΚΟΙ

ΤΑ ΠΕΡΙΕΡΓΟΤΕΡΑ ΤΟΥ ΜΑΡΟΚΟΥ

Παρὰ τῇ γεφύρᾳ τοῦ Ἀβδερραχμὰν.— Οἱ Μαροκινοὶ πῶς φέρονται πρὸς ξένον ἰατρόν.

Τὸ μέρος ἔνθα κατελύσαμεν, παρὰ τῇ γεφύρᾳ τοῦ Ἀβδερραχμὰν, ἐχρησίμευεν ὡς τόπος ἐμπορικῆς πανηγύρεως. Καὶ ἐπειδὴ ἡ πανήγυρις αὕτη ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ τὴν ἐπαύριον, οἱ χωρικοὶ καὶ αἱ χωρικαὶ προσήρχοντο ἀθρόως ὅπως διέλθωσιν ἐκεῖ τὴν νύκτα, καὶ ὦσιν ἕτοιμοι τὴν πρωΐαν λίαν ἐνωρὶς διὰ τὴν πανήγυριν.

Μόλις ἤκουσαν ὅτι ὑπῆρχε παρ' ἡμῖν εὐρωπαῖος ἰατρὸς — ὁ στρατιωτικὸς ἰατρὸς τῆς γαλλικῆς στρατιωτικῆς ἀποστολῆς, ὅστις εἶχεν ἔλθει πρὸς συνάντησίν μας — καὶ ἔσπευσαν ἐν πληθύϊ νὰ προσέλθωσιν ὅπως τὸν συμβουλευθῶσι. Καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἡ πρὸς τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ὁδὸς μετεβλήθη εἰς διαρκῆ καὶ ἀδιάκοπον πομπήν. Εἶχον ἐγκατασταθῆ ἐν αὐτῇ, κρίνων τὸν τόπον κατάλληλον πρὸς μελέτην τῶν ἠθῶν, καὶ ἰδοὺ αἱ σκηναὶ, ἢ μᾶλλον ἡ σκηνὴ τὴν ὁποίαν εἶδον ἀπαύστως ἀνανεουμένην, μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Δωδεκὰς ἀνθρώπων προὐχώρουν ὁμοῦ, ἐγονυπέτουν παρὰ τὴν σκηνὴν, καὶ ἤρχιζον νὰ προσβλέπωσι τὸν ἰατρὸν χωρὶς τίποτε νὰ λέγωσιν. Οὗτος τοῖς ἀπηύθυνε τότε τὸν λόγον, ἐρωτῶν αὐτοὺς, ἐκ τίνος ἀσθενείας ἔπασχον.

— Ὦ! τὸ γνωρίζεις καλῶς! τῷ ἀπήντων μὲ καταχθόνιον ὕφος.

— Καὶ πῶς θέλεις νὰ γνωρίζω; ἔλεγεν ὁ ἰατρός.

— Ἐὰν τὸ ἠγνόεις, δὲν θὰ ἦσο σοφός. Εἰς τί σοὶ χρησιμεύει ἡ ἐπιστήμη, ἐὰν δὲν μαντεύῃς ἐκ τίνων νοσημάτων πάσχομεν;

Καθ' ὅλον τὸ Μαρόκον ἡ αὐτὴ ἰδέα εἶνε διαδεδομένη. Πανταχοῦ οἱ εὐρωπαῖοι ἰατροὶ θεωροῦνται ὡς μάγοι, οἵτινες ὀφείλουσι, μόλις προσβλέποντες τὸν ἀσθενῆ, νὰ ἐννοῶσιν ἐκ τίνος πάθους πάσχει, ἢ νομίζει ὅτι πάσχει.

— Ἐὰν σοὶ εἴπωμεν ἐκ τίνος ἀσθενείας πάσχομεν, δὲν μένει καμμία ἀξία εἰς σέ, τῷ λέγουσιν.

Ἡ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου συνδιάλεξις συνήθως διήρκει ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν. Καὶ ἐπειδὴ ὁ ἰατρὸς ἐξηκολούθει πάντοτε νὰ τηρῇ σιγὴν, χωρικοί τινες, ἀπευθυνόμενοι πρὸς ἐμέ.

— Σὺ τοὐλάχιστον, μοὶ ἔλεγον, εἰπὲ ἡμῖν τί ἔχομεν, ἀφοῦ ὁ ἰατρὸς δὲν θέλει. Βεβαίως θὰ γνωρίζῃς καὶ σύ.

Ἐγὼ ἠρνούμην, προβάλλων μετριοφρόνως τὴν ἄγνοιάν μου. Δὲν ἤμην ἰατρός. Τότε οἱ χωρικοὶ, ὠθοῦντες μέχρι τοῦ μὴ περαιτέρω τὴν συγκατάβασιν, παρουσιάζον τοὺς βραχίονας αὐτῶν εἰς τὸν ἰατρόν:

— Ψηλάφησον τὸν σφυγμόν μας, καὶ θὰ ἐννοήσῃς τί ἔχομεν, ἔλεγον.

Ἡ ἰδέα αὕτη εἶνε ἐπίσης διαδεδομένη ἐν Μαρόκῳ. Πανταχοῦ οἱ ἰθαγενεῖς εἰσὶ πεπεισμένοι, ὅτι ἀρκεῖ ἡ ψηλάφησις τοῦ σφυγμοῦ, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης ἐξετάσεως, ὅπως ὁ ἰατρὸς γνωρίσῃ τὴν κατάστασίν των. Λέγω δὲ ἐν παρόδῳ, ὅτι τὸ τοιοῦτο καθιστᾷ πολὺ ὀλιγώτερον εὐχάριστον τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἰατροῦ, ὁσάκις τύχῃ νὰ ἐπισκεφθῇ χαρέμια. Οἱ πέπλοι ἀπέχουσι μακρὰν τοῦ νὰ καταπέσωσιν ἔμπροσθέν του. Ὅπου δήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ ἀσθένεια τῆς γυναικὸς, πρὸς θεραπείαν τῆς ὁποίας καλεῖται, αἱ γυναῖκες ἐξακολουθοῦσι νὰ τῷ παρουσιάζωσι τὴν χεῖρα καὶ τὸ πρόσωπον, ὅλον δὲ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ σώματος μένει κεκρυμμένον. Ἐν Μαρόκῳ οἱ ἰατροὶ δὲν ἔχουσι τὰς εὐχαρίστους ἐκπλήξεις τοῦ προσώπου

ἐκείνου κωμῳδίας τινὸς τοῦ κ. Γκονδινὲ, ὅπερ, κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἰατρικοῦ ἐπαγγέλματός του, εὑρεθὲν ἔμπροσθεν ἑνὸς κορσὲ ξεκομβωμένου, ἀνέκραξε μετ' ἐνθουσιασμοῦ: «Ὁποῖον ὡραῖον ἐπάγγελμα ἡ ἰατρική· καὶ τί εὔκολον!»

Ὅταν οἱ χωρικοὶ ἔβλεπον, ὅτι ὁ ἰατρὸς ἠρνεῖτο νὰ ὁμιλήσῃ, καὶ ἀφοῦ ἀκόμη ἐψηλάφησε τοὺς σφυγμούς των, ἤρχιζον νὰ συνδιαλέγωνται περὶ διαφόρων ἀντικειμένων· περὶ τῆς βροχῆς, περὶ τοῦ ὡραίου καιροῦ, περὶ τῆς ἰσχύος τοῦ Σουλτάνου, περὶ τῆς Ἁγιότητος τοῦ Μουλᾶ Ἐδρὶς, προστάτου τῆς χώρας, περὶ τῆς ἐσοδείας τῶν καρπῶν, περὶ τῆς πανηγύρεως τῆς ἐπαύριον. Καὶ ἐξαίφνης, ἐν στιγμῇ καθ' ἣν οὐδεὶς προσεδόκα, ἔθετον σοβαρῶς τὸ ζήτημα αὐτῶν:

— Λοιπὸν, θέλεις τώρα νὰ μᾶς εἴπῃς τί πάσχομεν; Θέλεις νὰ μᾶς δώσῃς ἰατρικά;

Ὁ ἰατρὸς ἐπέμενε πάντοτε εἰς τὴν βωβότητα αὐτοῦ. Τέλος, εἷς χωρικὸς, νομονέστερος καὶ ἀποφασιστικώτερος τῶν ἄλλων, ἄρχνε νὰ τῷ ἐκφύγῃ χαμηλοφώνως ἡ λέξις μπὲρδ, ἥτις σημαίνει κρυολόγημα.

— Ἔχω μπὲρδ, ἔλεγε.

— Ἀ! ἔλεγεν ὁ ἰατρὸς μειδιῶν· καὶ οἱ ἄλλοι ὁμοίως ἔχουσι μπέρδ;

— Μάλιστα, ἔκραζον ἐν χορῷ, ὅλοι μπὲρδ, ὅλοι μπέρδ!

Θὰ νομίσῃ τις, ὅτι τὸ χειμερινὸν ψῦχος τοὺς εἶχε καταστήσει ῥθισικοὺς, καταρροϊκοὺς, ρευματικούς. Θὰ σκεφθῇ τις, ὅτι εἶχον ζέστη καὶ κρύον, ὡς λέγει ὁ λαὸς τῶν Παρισίων. Καὶ ὅμως θὰ ἠπατᾶτο πᾶς ὁ ὑποθέτων ταῦτα, διότι ἡ ἀσθένεια ἐξ ἧς πάσχουσι πάντες οἱ μαροκινοὶ, οἱ φθάσαντες εἰς ἡλικίαν, εἶνε φύσεως πολὺ διαφόρου. Διὰ νὰ ἐννοηθῇ εἰς τί συνίσταται αὐτὸ τὸ γενικὸν κρυολόγημα τὸ ὁποῖον μαστίζει ὅλους, πρέπει νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἐν Μαρόκῳ νυμφεύονται πολὺ ἐνωρίς. Ἅμα ὡς ἀναφανῇ ἡ ἥβη, σπεύδουσι νὰ ἀποκτήσωσι γυναῖκας, ἀγοράζοντες ὅσας σκλάβας τοῖς ἐπιτρέπει ἡ περιουσία αὐτῶν. Ἐπί τινα ἔτη οὐδεὶς πάσχει ἐκ τοῦ μπὲρδ, καὶ τὰ πάντα βαίνουσι κατ' εὐχὴν καὶ εἰς τὰς πολυπληθεστάτας οἰκογενείας. Ἀλλὰ βαθμηδὸν προχωρεῖ ἡ ἡλικία. οὐχὶ τὸ γῆρας, ἀλλ' ἡλικία ἀρκούντως ἀπομεμακρυσμένη τῶν ὡραίων ἡμερῶν τῆς πρώτης νεότητος. Οἱ Μαροκινοὶ διάγουσι βίον ὅσον τὸ δυνατὸν ὀκνηρότερον Τρέφονται κατὰ τρόπον ἀρκούντως ἀηδῆ. Καὶ οἱ ὀλιγώτερον εὔποροι καταβροχθίζουσιν ἀκόμη ἀναρίθμητα κύπελλα σακχαρωμένου τείου. Ἡ ζωὴ αὕτη, συνδυαζομένη πρὸς τὴν ὕπαρξιν τοῦ συζύγου τοῦ διαρκῶς ἐνεργοῦντος ἐν χαρεμίῳ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον πολυπληθεῖ, ἔχει συνεπείας, αἵτινες ταχέως ἐκδηλοῦνται. Τὸ περίφημον ψῦχος ἀρχίζει νὰ ἐμφανίζηται. Ἀντὶ νὰ μέμφωνται ἑαυτοὺς, οἱ μαροκινοὶ ἐπιρρίπτουσι τὰ σφάλματα εἰς τὰς γυναῖκας των, αἵτινες γηράσκουσι ταχύτερον αὐτῶν. καὶ καθίστανται κατσκλακοῦαι κατὰ τὸ τριακοστὸν πέμπτον ἢ τεσσαρακοστὸν ἔτος. Καὶ ἐπειδὴ τὸ διαζύγιον εἶνε εὔκολον, τὰς χωρίζουσι καὶ νυμφεύονται πολλὰς ὁμοῦ νεάνιδας νεωτάτας καὶ ὡραιοτάτας. Παραδόξως ὅμως, τὸ κακὸν ἀντὶ νὰ ἐλαττωθῇ αὐξάνει τότε. Καὶ ἰδοὺ διατί, περικυκλοῦντες τὸν εὐρωπαῖον ἰατρὸν, κραυγάζουσιν ὅλοι μπὲρδ! μπέρδ! Μεταξὺ ὅλων ὅσοι ἦλθον νὰ συμβουλευθῶσι τὸν ἰατρὸν τῆς ἡμετέρας πρεσβείας κατὰ τὴν ἐκεῖ διαμονήν μας, δύο μόνοι εἶχον ἔλθει πρὸς θεραπείαν ἄλλων νοσημάτων· ἀλλὰ καὶ οὗτοι, δὲν ἔπασχον αὐτοί, ἀλλ' αἱ γυναῖκες των. Εἶχον ὀφθαλμίαν, καὶ οἱ σύζυγοί των ἐπεθύμουν, ἵνα ὁ ἰατρὸς τὰς θεραπεύσῃ, εἰ δυνατὸν, χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ τοὺς ὀφθαλμούς των, διότι τοῦτο δὲν θεωρεῖται τόσον εὐπρεπές.

Σ' ΑΓΑΠΩ

(ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ ΜΑΡΥ)

(Συνέχεια)

—

— ...Καὶ τῆς παραφροσύνης παρελθούσης, τοῦ ἀνέμου τῆς τρικυμίας κοπάσαντος, ὁ σύζυγός σου θέλει ἐπανέλθει πρὸς σὲ, διότι μόνην τὴν τιμιότητα δὲν τὴν βαρύνεται κανεὶς εἰς τὸν κόσμον. Θὰ σοὶ ἐπανέλθῃ ἀθορύβως, φιλύποπτος κατ' ἀρχὰς καὶ ἕτοιμος εἰς ἀπαντήσεις διὰ πάντα τυχὸν ὑπαινιγμόν... διότι οἱ ἄνδρες σύγκεινται ἐξ ὑπερηφανείας καὶ φιλαυτίας... ἀλλ' ἔχουσι καὶ δικαιοσύνην, ἥτις ἐλλείπει εἰς ὑμᾶς τὰς γυναῖκας, καὶ ἡ δικαιοσύνη θριαμβεύει... Οὕτως, ἄνευ θορύβου, ἄνευ κρότου, μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον, ὁ σύζυγός σου θέλει πληρώσει καὶ αὖθις παρὰ σοὶ τὴν θέσιν, ἣν ἀφῆκε κενήν... Καὶ ὅταν θὰ εἶνε βέβαιος ὅτι ἐκτήσατο καὶ πάλιν τὴν καρδίαν σου, αὐτὸς μόνος θὰ σοὶ ζητήσῃ συγγνώμην, χωρὶς νὰ τὸν ὑποχρεώσῃς εἰς τοῦτο, χωρὶς νὰ τὸν παρακαλέσῃς!...

Ἡ Γενεβιέβη ἤκουσε ταύτην τὴν φορὰν, διότι ὁ Τρὶγκ ἔθλιβε τὸν βραχίονα αὐτῆς, διὰ νὰ ἐφελκύσῃ τὴν προσοχήν της.

— Δὲν θὰ δυνηθῶ... αἰσθάνομαι ὅτι ἔγεινα κακή... ἔχω ὄρεξιν νὰ δαγκάσω, νὰ ξεσχίσω, καὶ φοβοῦμαι ἐμαυτήν!

— Δὲν ἀγαπᾷς πλέον τὸν πατέρα σου..

Ἡ Γενεβιέβη παρεμέρισε τὸν ἀέρα πρὸ αὐτῆς μηχανικῆς κινήσεως τῆς χειρὸς, ὅπως ἀποφύγῃ τὸ αἰώνιον φάσμα, ὅπερ παρίστατο εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της. Καὶ σκληρὰ ἐν τῷ ἐγωϊσμῷ τῆς δυστυχίας της:

— Ὄχι, δὲν ἀγαπῶ πλέον κανένα, εἶπε· νὰ μισῶ μόνον δύναμαι...

Ὁ Μοντβριὰν ἦτο ἐν τῷ πύργῳ, ὅταν ἐπέστρεψαν. Ἐπανήρχετο κάποτε, καθ' ἃς στιγμὰς τὸν ἀνέμενον ὀλιγώτερον. Τὸ ψυχρὸν καὶ σκληρὸν πρόσωπόν του ἐπεβάλλετο ἐπὶ τῶν πλησιαζόντων αὐτόν. Εἶχεν ἀφιχθῆ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ ἔσχατον ὅριον τοῦ ἐκνευρισμοῦ, ἔνθα ἄρχονται αἱ βιαιότητες, καὶ ἡ ἐγκατάλειψις ἑαυτοῦ, καὶ ἡ ἀπολάκτισις πάσης ἐπιφυλάξεως, πάσης ψυχραιμίας. Ὅταν ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ εὑρισκόμενος, συνηντᾶτο εἰς Λαμὸτ-Φεῖλὶ μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, τῇ ὡμίλει μὲ φωνὴν τραχεῖαν, ἀποστρεφων ἀπ' αὐτῆς τοὺς ὀφθαλμοὺς — δειλὸς καὶ κτηνώδης ἐνταυτῷ. Ὅτον ἀφορᾷ τὸν Τρὶγκ, ἀπέφευγε πᾶσαν εὐκαιρίαν τοῦ νὰ συναντήσῃ αὐτόν. Ὁ γέρων ἠρίθιζε τὰ νεῦρα αὐτοῦ, ἀλλὰ μεθ' ὅλα ταῦτα, δὲν ἦτο ἐντελῶς ἥσυχος ἔμπροσθέν του. Ὁ Τρὶγκ ἦτο ἀνήρ· ὅσον δὲ καὶ ἂν ἠσθάνετο ἑαυτὸν ἰσχυρὸν ἐν τῷ οἴκῳ του ὁ Μοντβριὰν, τὸ αὐστηρὸν καὶ θλιβερὸν βλέμμα τοῦ ἐμπόρου τῶν ὅπλων τὸν ἐτάραττε, εἰς τὸ πεῖσμα τῆς ὑπερηφανείας του.

Ὁ Τρὶγκ, κατόπιν τῆς προηγηθείσης σκηνῆς μετὰ τῆς θυγατρός του, μετέβη καὶ ἐκτύπησε τὴν θύραν τοῦ κόμητος· εἰσῆλθε δὲ ἀμέσως, μόλον ὅτι δὲν τῷ ἀπήντησαν.

Ὁ Μοντβριὰν συνωφρυώθη καὶ δὲν ἐπρόφερε λέξιν. Ἦτο περικυκλωμένος ἐξ ἀσπρορρούχων, ἐνδυμάτων καὶ ἐγγράφων. Χονδρὸς μάρσιπος, ἀνοικτὸς, εὑρίσκετο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου του. Ὁ Τρὶγκ ἐσταμάτησεν εἰς τὸ κατώφλιον, ἐκπλαγείς.

— Ἐμέλλετε ν' ἀναχωρήσητε;

— Μάλιστα. Τί σᾶς μέλλει;

— Διάβολε! Μάλιστα, μ' ἐνδιαφέρει τοῦτο. Ἐμέλλετε ν' ἀναχωρήσητε, ὁμοῦ μὲ τὴν ἐρωμένην σας ἴσως, καὶ ἄνευ τῆς βοηθείας οὐδ' αὐτοῦ τοῦ θαλαμηπόλου σας κάμνετε τὰς ἑτοιμασίας σας... Ἐμέλλετε ν' ἀναχωρήσητε κρυπτόμενος, ὡς ἄνθρωπος διαπράξας κακήν τινα πρᾶξιν...

— Κύριε Τρὶγκ, εἶπεν ὁ κόμης, δὲν ἐζήτησα τὰς συμβουλάς σας. Δὲν ἔχω ἀνάγκην τῶν παραινέσεών σας, καὶ θὰ σᾶς εἶμαι λίαν ὑπόχρεως, ἐὰν μὲ ἀπαλλάξητε τῆς θέας τῆς λύπης σας.

— Αἱ ἐπιπλήξεις τὰς ὁποίας ἤθελον σᾶς ἀπευθύνει, κύριε, θὰ ἦσαν ἀνωφελεῖς. Γνωρίζετε κάλλιστα τί γίνεται ἐνταῦθα. Ὅσον ἀπομεμακρυσμένος καὶ ἂν διατελῆτε ἀπὸ τῆς γυναικός σας, δὲν δύνασθε νὰ μὴ μαντεύητε τὸ κακὸν τὸ ὁποῖον τῇ προξενεῖτε. Ὑποφέρει ἕνεκα τῆς σκανδαλώδους διαγωγῆς σας. Ἔχει ὑπὲρ ἑαυτῆς τὴν ὑπερηφάνειαν, ἥτις προέρχεται ἐκ τῆς καρδίας της, καὶ τὴν περιφρόνησιν τῶν ἀδυναμιῶν σας, ἀλλὰ σᾶς ἀγαπᾷ πάντοτε. Περὶ τούτου θέλω νὰ σᾶς ὁμιλήσω.

— Κύριε Τρὶγκ, θὰ μοὶ ἦτο κοπιῶδες νὰ φιλονεικήσω μεθ' ὑμῶν. Ἄλλως δὲ, ἡ συζήτησίς μας δὲν θὰ ἀπέληγεν εἰς τίποτε. Ἡ ἡλικία σας, ἡ ἰδιοσυγκρασία σας καὶ ἡ κοινωνικὴ σας τάξις σᾶς κάμνουν νὰ ἔχητε ἔννοιαν τοῦ βίου ὅλως διάφορον τῆς ἰδικῆς μου. Θὰ ἦτο δύσκολον νὰ συνεννοηθῶμεν. Κάλλιον νὰ μείνωμεν ἕως ἐδῶ.

— Τὸ καθῆκον μου, καὶ ζητήματά τινα φιλανθρωπίας, μὲ ὑποχρεοῦσι νὰ μὴ λάβω ὑπ' ὄψει τὴν ἐπιθυμίαν σας, κύριε. Εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ ἔχω ἔννοιαν τοῦ βίου ὁμοίαν πρὸς τὴν ἰδικήν σας· τοῦτο μάλιστα εἶνε βέβαιον. Ἐγὼ ἐξήρτησα τὴν εὐτυχίαν μου ἐκ τῆς τῶν ἄλλων, ἐκ τῆς εὐτυχίας ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἀγαπῶ. Ὅλη μου ἡ ζωὴ ἐκεῖ εὑρίσκεται. Εἴσθε ἐλεύθερος νὰ ἐκλάβητε ὑμεῖς τὴν ζωήν σας κατ' ἄλλον τρόπον.

— Ἀρκοῦν αἱ φιλοσοφίαι. Ποῦ θέλετε νὰ φθάσητε;

— Ἡ κόρη μου σᾶς ἀγαπᾷ, κύριε δὲ Μοντβριὰν, καίτοι εἶσθε ἀνάξιος αὐτῆς, καὶ εἰς πεῖσμα τῶν δακρύων της. Λοιπὸν! ὁ ἔρως αὐτὸς μὲ τρομάζει.

— Ἀ! Ἀ! ὁ ἔρως αὐτὸς σᾶς φοβίζει... Δὲν ἐννοῶ, τὸ ἠξεύρετε;

— Ἐὰν ἡ Γενεβιέβη εἶχεν αἰσθανθῆ ἐκλείποντα, ἐκ περιφρονήσεως λίαν φυσικῆς, τὸν ἔρωτα ὃν τῇ ἐνεπνεύσατε, θὰ ἐδέχετο νῦν ἀδιαφόρως τὴν ἐγκατάλειψίν σας... Ἀλλ' εἶνε ζηλότυπος.. Δὲν τὸ παρετηρήσατε αὐτὸ, κύριε;

— Μὰ τὴν πίστιν μου, ὄχι, καὶ εἶνε μεγάλη τιμὴ τοῦτο...

— Μὴ ἀστειεύεσθε, κύριε δὲ Μοντβριὰν, διότι φοβοῦμαι μήπως βαδίζομεν εἰς καταστροφήν...

— Φοβεῖσθε... δι' αὐτὴν ἢ δι' ἐμέ;

— Δι' αὐτὴν, οὐχὶ ἀμέσως. Ἐν τούτοις, τὴν κρίνω κατάλληλον νὰ διαπράξῃ παραφροσύνην τινά. Ἡ ἀπηλπισμένη αὐτὴ δὲν φοβεῖται τὸν θάνατον· ἀλλὰ δὲν θὰ θελήσῃ ν' ἀποθάνῃ ἀνεκδίκητος. Καὶ ἐπειδὴ σᾶς ἀγαπᾷ, δὲν θὰ ἐκδικηθῇ καθ' ὑμῶν.

— Κατὰ τίνος λοιπόν; εἶπε μὲ χροιὰν τινὰ ἀνησυχίας.

— Εἶνε ἀνάγκη νὰ προφέρω τὸ ὄνομα αὐτῆς;

Ὁ Μοντβριὰν ὥρμησε πρὸς τὸν Τρὶγκ, ἔθλιψε τὴν χεῖρα του, καὶ μετ' ἀγωνίας:

— Τί ἠξεύρετε;... Τί τρέχει!.. Ποίαν τρέλλαν μελετᾷ;

— Τίποτε δὲν μοὶ εἶπε· τίποτε δὲν ἐμάντευσα. Ἀλλ' ἐκεῖνο περὶ τοῦ ὁποίου εἶμαι βέβαιος, εἶνε, ὅτι ἡ φαντασία της ἀδιακόπως ἐργαζεται, τὸ μῖσος αὐτῆς αὐξάνει. Καὶ ἦλθον νὰ σᾶς εἰπω νὰ προσέξητε, οὐχὶ ἐξ οἴκτου πρὸς τὴν γυναῖκα, εἰς ἣν μέλλει νὰ φθάσῃ ἡ ἐκδίκησις, ἀλλ' ἐξ οἴκτου πρὸς τὴν γυναῖκα σας, ἐκ οἴκτου πρὸς τὸν υἱόν σας.

— Ἰδέαι γεροντικαὶ, ἐψιθύρισεν ὁ Μοντβριὰν μεταξὺ τῶν ὀδόντων του..,

— Δὲν ἠξεύρω, σᾶς λέγω, τί ὀνειροπολεῖ· δύναται νὰ φαντάζηται φοβερὰ πράγματα. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, τὸ τοιοῦτον ἔσται δίκαιον Ἐζήσατε πολὺ ὀλίγον πλησίον τῆς θυγατρός μου, ὥστε νὰ τὴν γνωρίσητε κατὰ βάθος. Εἶνε διάπυρος καὶ περιπαθής. Προφυλαχθῆτε.

— Ἰδέαι παράφρονος! ἐπανέλαβεν ὁ Μοντβριὰν, Καὶ ἀνύψωσε τοὺς ὤμους. Ἐν τούτοις, ἐνόμισε πρέπον νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν μπάρμπα Τρέγκ.

— Κύριε δὲ Μοντβριὰν, εἶπεν ὁ ἔμπορος τῶν ὅπλων, ἡ θυγάτηρ μου εἶνε πολὺ ὑπερήφανος, καὶ ὑπὲρ τὸ δέον τὴν ἐψυχράνατε, ὥστε νὰ σᾶς παρακαλέσῃ. Ἐν τούτοις, πιστεύσατέ με, εἶνε ἑτοίμη νὰ σᾶς ἀπονείμῃ συγγνώμην. Ἐπανέλθετε εἰς αὐτήν. Θὰ λησμονήσῃ τὰς βιαιότητάς σας, τὰς τραχύτητάς σας, τὴν περιφρόνησίν σας πρὸς τὸν ἔρωτά της, τὸ σκάνδαλον τοῦ δημοσίου ἔρωτός σας. Δὲν παρέρχεται οὔτε ἡμέρα οὔτε νύξ, καθ' ἣν νὰ μὴ κλαίῃ Ποσάκις τὴν συνέλαβον μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐρυθρούς! Εἶχον δίκαιον, ἄλλοτε, ἐναντιούμενος εἰς τὸν γάμον τοῦτον, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην ποτὲ ν' ἀντιστῶ εἰς

τὴν θυγατέρα μου. Ἠξεύρετε τί λέγει ἡ δυστυχὴς, ἐν τῷ μέσῳ τῶν θρήνων της, ὅταν δὲν ὑποπτεύεται ὅτι τὴν ἐπιτηρῶ καὶ τὴν ἀκούω — διότι τὴν ἐπιτηρῶ, κύριε, φοβούμενος μὴ τῇ ἐπέλθῃ καμμία παραφορὰ πυρετοῦ — λέγει: «Μ'ἔκαμε γυναῖκα δυστυχεστέραν τῆς Καρλόττας δ' Ἀλβρέτ». Καὶ ἀρχίζει ν' ἀπαγγέλλῃ τὰς στροφὰς ἑνὸς ᾄσματος, τὸ ὁποῖον γνωρίζω ἐκ στήθους, ἐγὼ ὅστις εἶμαι γηραιὸς θιασώτης ὅλων τῶν πεπαλαιωμένων μύθων, μεθ' ὧν συνέζησα: «Ἡ δέσποινα τοῦ Κοῦμνορ - Χὰλ παρεπονεῖτο ἐντὸς τοῦ μονήρους καὶ σκοτεινοῦ ἐνδιαιτήματός της. Πλέον τοῦ ἑνὸς δάκρυα πικρὰ ἔπεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν της. Καὶ πρὶν αἱ ἀκτῖνες τῆς ἠοῦς ἐπανέλθωσι καὶ πάλιν εἰς τὸ σκοτεινὸν καὶ μονῆρες Κοῦμνορ-Χὰλ, τρὶς ὁ κώδων τῶν νεκρῶν ἠκούσθη ἠχῶν· ἦχος πένθιμος ἐδόνισε τοὺς ἀέρας, καὶ ὁ μαῦρος κόραξ τρεῖς φορὰς ἔθιξε διὰ τῶν πτερύγων του τοὺς πύργους τοῦ Κοῦμνορ-Χὰλ».

— Δὲν εἶνε πολὺ τερπνὰ αὐτὰ ὁποῦ μοῦ ψάλλετε ἐδῶ, κύριε Τρέγκ. Καὶ ἐὰν εἴχετε διδάξει τὴν κόρην σας νὰ ζῇ τὴν πραγματικὴν ζωήν, καὶ οὐχὶ ν' ἀναζῇ εἰς τὸ παρελθὸν, πρὸ πάντων δὲ, νὰ μὴ ἀκούῃ τόσον τὴν φαντασίαν αὐτῆς, θὰ ἦτο ἡσυχος σήμερον, ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς. Ἐνῷ ἤδη, πλάττει χιμαίρας!

— Ἔπραξα τὸ καθῆκόν μου, κύριε. Θὰ ἐπαγρυπνῶ ἐπὶ τῆς Γενεβιέβης. Ὑμεῖς δὲ, προσέχετε τὴν κυρίαν δὲ Σαντεραίν. Ἀλλὰ πρὶν σᾶς ἀφήσω, ἀκόμη μίαν λέξιν. Δίδων ὑμῖν εἰς γάμον τὸν θησαυρὸν τοῦτον τῆς ἀγαθότητος, τῆς χάριτος καὶ τῆς τρυφερότητος, εἶχον εἴπει κατ' ἐμαυτόν, ὅτι θὰ εἶσθε ἕνας ἄθλιος, ἐὰν δὲν τὴν καθιστᾶτε εὐτυχῆ...

Ἐσταμάτησε, καὶ ἔπειτα ἁπλούσταται, ὡς ἔκαμνε καὶ ἔλεγεν ὅλους του τοὺς λόγους:

— Λοιπὸν, εἶσθε ἕνας ἄθλιος, κύριε!

Ὁ Μοντβριὰν ἐβάδισε κατὰ τοῦ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου, μὲ τὰς πυγμὰς συνεσφιγμένας, ἀλλ' ἐσταμάτησεν. Εἶχεν ἐνώπιόν του ἕνα γέροντα.

— Ἐὰν ἡ Γενεβιέβη εἶνε τόσον ἀξιολύπητος, διατί δὲν ζητεῖ χωρισμόν;

— Θὰ ὑπάγω νὰ τὴν συμβουλεύσω τοῦτο αὐθημερόν!

— Καὶ δὲν θὰ ἀντιταχθῶ ποσῶς, σᾶς τὸ ὑπόσχομαι.

Ὁ Τρέγκ συνήντησε μετ' ὀλίγον τὴν θυγατέρα του. Ἡ Γενεβιέβη ἦτο εἰς τὰ δωμάτιά της, εἰς οὐδὲν ἀσχολουμένη, ὡς πάντοτε.

— Εἶδον τὸν σύζυγόν σου.

— Ἀ! τί εἴχετε λοιπὸν νὰ τὸν εἴπητε; Ποτὲ δὲν τὸν ἠγαπήσατε. Ἡ ἀντιπάθειά σας εἶνε δεδικαιολογημένη. Μὴ τὸν παροργίζετε· μὴ τὸν ὠθεῖτε εἰς τὰ ἄκρα.

— Δὲν στοχάζεσαι ὡς καὶ ἐγὼ, τέκνον μου, ὅτι ἡ μετ' αὐτοῦ συμβίωσις κατέστη ἀδύνατος, ἀναξία σοῦ...

— Ἐὰν τὸ στοχάζωμαι!! εἶπεν ἐκείνη μὲ τοὺς ὀδόντας συνεσφιγμένους καὶ μὲ βλέμμα κακόν.

— Θὰ ἐφαίνεσο ἀποδεχομένη τὴν κατάστασιν, καὶ μέρος τῆς αἰσχύνης θὰ ἀντηνάκλα ἐπὶ σοῦ, ἐὰν ἔζης ἐδῶ ἐπὶ μακρότερον χρόνον.

— Μὴ φοβεῖσθε τίποτε· τὸ τοιοῦτον οὐδόλως θέλει μὲ θίξει. Ἄλλως δὲ, ἂς ἔχωμεν καὶ ὀλίγην ὑπομονήν. Θέλω νὰ ἐκδικηθῶ ἐν πρώτοις... Δὲν ἠξεύρω πῶς... Κατόπιν βλέπομεν...

— Σύνελθε εἰς σεαυτήν, σκέφθητι. Λάβε ὑπ' ὄψιν τὸ τέκνον σου, τὸ μέλλον. Δὲν σὲ ὁμιλῶ περὶ ἐμοῦ, ἀφοῦ δὲν μὲ ἀγαπᾷς πλέον. Κατά τίνος θὰ ἐκδικηθῇς; Κατ' αὐτοῦ; Ἀλλὰ δὲν τὸν μισεῖς. Τόσον καλῶς ἔλαβε κατοχὴν τῆς καρδίας σου, ὥστε δὲν ἠδυνήθης εἰσέτι νὰ τὸν ἀποδιώξῃς ἐξ αὐτῆς, μεθ' ὅσα καὶ ἂν συνέβησαν. Κατ' ἐκείνης; Αὐτὴ εἶνε μία δυστυχὴς, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ οἰκτείρῃ τις μάλλον, διότι ταχέως θέλει βαρυνθῆ τὸν Ἕκτορα, ἐὰν ἐκεῖνος δὲν βαρυνθῇ ἀμέσως αὐτήν.

Ἡ κόμησσα ὅμως δὲν τὸν ἤκουε πλέον. Τὴν ἀφῆκε, κατεχόμενος ὑπὸ ἀπαισίων προαισθημάτων.

Ἡμέρας τινὰς βραδύτερον, ὁ κ. Τουρζῆς, ἐξήρχετο τοῦ γραφείου αὐτοῦ, ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς Διαισσύνης, καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὸν οἶκον του, ὅπως δειπνήσῃ. Εἶχε μείνει πολὺ ἀργὰ, ἕνεκα δυσκόλου τινὸς ἀνακρίσεως. Καὶ ἔσπευδε, τὰς χεῖρας ἔχων ἐντὸς τοῦ ἐπενδύτου αὐτοῦ, μὲ τὸ περιλαίμιον ἀνυψωμένον, διότι ἔπνεεν ἄνεμος βόρειος εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Σιάτρης κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην. Ἐν τῷ ἅμα διῆλθεν ἐγγύθεν αὐτοῦ καὶ τὸν ἔψαυσε διὰ τῶν ἐνδυμάτων της, μία γυνὴ, ἧς τὸ περίεργον παράστημα ἐφείλκυσε τὴν προσοχήν του. Ἦτο περιτετυλιγμένη εἰς μανδύαν μετὰ κουκούλας, ἥτις καθίστα ἀόρατον τὸ πρόσωπόν της. Κάποτε ἔτρεχε, κάποτε ἵστατο· ἐπανήρχετο εἰς τὰ βήματά της, ἐφαίνετο ὡς νὰ ἐζήτει τι· καὶ ὁσάκις εἰς διαβάτης ἐφαίνετο προσεγγίζων αὐτὴν, ἐχαμήλονε ζωηρῶς τὴν κουκούλαν ἐπὶ τοῦ προσώπου της.

Ὁ Τουρζῆς τὴν παρετήρησε, μετ' ἀδιαφορίας κατ' ἀρχὰς, ἔπειτα μετὰ προσοχῆς. Αἱ ὁδοὶ ἐφωτίζοντο κακῶς καὶ προσεπάθει νὰ ἴδῃ τὴν ἄγνωστον, ὁσάκις ἀπὸ διαστήματος εἰς διάστημα διήρχετο κάτωθεν φανοῦ ἀεριόφωτος. Ἐνόμισεν ὅτι ἀναγνωρίζει τὴν γυναῖκα ταύτην... Οὐχὶ ὅταν ἔτρεχεν ἢ ἵστατο, ἀλλ' ἐκ τοῦ βαδίσματός της. Πάραυτα ἐβεβαιώθη, ὅτι δὲν ἠπατᾶτο. Καὶ ἀφῆκε νὰ τῷ ἐκφύγῃ ὑπόκωφος ἀναφώνησις... ἀπελπισμοῦ καὶ ἀγωνίας.

— Ἡ Γενεβιέβη!!! Τί ἄρά γε ἦλθε νὰ πράξῃ; Τί ζητεῖ;

Ἦτο πράγματι ἡ Γενεβιέβη. Τὸν εἶχεν ἀκούσει; Ἴσως, διότι, ἰδοὺ ὅτι ἀναλαμβάνει τὸ ταχύτερον βάδισμά της, καὶ ἐξαφανίζεται, εἰσερχομένη εἰς ὁδὸν σκοτεινὴν, εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁποίας ὑποτρέμει ἀμυδρὸν φῶς. Θὰ ἔλεγέ τις, ὅτι κατεπνίγη ἐντὸς τοῦ πυκνοῦ σκότους. Ἀναποφάσιστος, ὁ Τουρζῆς ἀκούει. Μέχρι τῶν ὤτων αὐτοῦ ἀφικνεῖται ὁ κρότος τῶν ἐσπευσμένων βημάτων αὐτῆς ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου τῆς ὁδοῦ. Ὁρμᾷ πρὸς αὐτὴν, ἀλλὰ δὲν τὴν φθάνει. Τὴν ἔχασεν. Ἀναμφιβόλως περιεστάλη ὑπό τινα θύραν, τὸν ἀφῆκε νὰ παρέλθῃ, καὶ ἔπειτα ὠπισθοδρόμησεν Ὁ Τουρζῆς ἐμάντευσε τὸ στρατήγημα, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὰ βήματά του· τὴν εἶδε τρέχουσαν πρὸς τὰ ἔμπροσθεν ὡς σκιάν, τὴν ἔφθασε.

— Κυρία δὲ Μοντβριάν... Εἶπε μετὰ φωνῆς παρηλλαγμένης... Ποῦ πηγαίνετε;

— Ἀπατᾶσθε... δὲν εἶμαι ἐκείνη τὴν ὁποίαν ὑποθέτετε.

— Ἐξ οἴκτου, κυρία, ἔχετε ἐμπιστοσύνην εἰς ἐμὲ, σᾶς ἀνεγνώρισα...

— Ἔστω λοιπὸν, εἶπε μετὰ σκληρότητος, τί μὲ μέλλει ἐπὶ τέλους!

Ἀφῆρεσε τὴν κουκούλαν της καὶ ἀφῆκε νὰ ἀποκαλυφθῇ ἡ ὡχρὰ μορφή της. Τὰ βάσανα τῶν τελευταίων ἡμερῶν παραπολὺ τὴν εἶχον γηράσει.

— Ἔστω... εἶμαι ἡ κυρία δὲ Μοντβριάν. Μὲ τί δικαίωμα μὲ ἐρωτᾶτε;... Μὲ τί δικαίωμα μὲ σταματᾶτε;

— Ἐπειδὴ σᾶς συναντῶ μόνην, τὴν νύκτα, εἰς μίαν πόλιν τὴν ὁποίαν μόνις γνωρίζετε.

— Ὡραία πρόφασις! Μὲ παρακολουθεῖτε ἀπὸ ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας Διατί;

— Διότι μοὶ ἐφάνη ὅτι εὑρίσκεσθε εἰς ἐπικίνδυνον ἐρεθισμὸν, καὶ ἐπειδὴ ἐνόμισα ὅτι δυνατὸν νὰ λάβητε ἀνάγκην φίλου ἀφωσιωμένου καὶ εὐλαβοῦς, ὅπως σᾶς ὑπερασπίσῃ...

— Ὅπως μὲ ὑπερασπίσῃ;.... Καὶ ὑπὸ τίνος ἀπειλοῦμαι;

— Ἀπειλεῖσθε ὑπὸ μεγάλης δυστυχίας, ἐὰν ὑπακούσητε εἰς τὸ μῖσος σας.

Ἡ Γενεβιέβη ἔσχε νευρικὸν γέλωτα, καὶ πάραυτα προσέθηκε:

— Ἔχω ἄδικον νὰ κρύπτωμαι. Ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ μισῶ.... Ὑμεῖς προβλέπετε δυστύχημα... Λοιπὸν, σᾶς λέγω, ὅτι δύνασθε νὰ προβλέπητε καὶ ἔγκλημα..

— Σᾶς παρακαλῶ, κυρία, ἐπανέλθετε εἰς ἑαυτήν.

— Λέγετε καθ'ἑαυτὸν, ὅτι εἶμαι τρελλή... Ὁποία πλάνη!... Ἀκολουθήσατέ με καὶ θὰ ἰδῆτε...

Ὁ Τουρζῆς ἠρνεῖτο. Ἐκείνη τὸν ἔσυρε, κρατοῦσα αὐτὸν ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ σφίγγουσα τοὺς δακτύλους του μὲ ῥώμην ἀνδρός...

Ἐν τῇ ὁδῷ ἦν διέσχιζον, ὀλίγα καταστήματα διετέλουν εἰσέτι ἀνοικτὰ, καὶ αὐτὰ δὲ κατὰ μικρὸν ἐκλείονο, ἓν πρὸς ἕν. Ἡ ἐρημία ἦτο πλήρης, ἐν τῇ κατὰ τὸ ἥμισυ κοιμωμένῃ ἤδη μικρᾷ πόλει. Αἴφνης ἡ Γενεβιέβη ἀφῆκε τὴν χεῖρα τοῦ Τουρζῆ.

— Περιμένετέ με...

Ἓν φαρμακεῖον πρὸ αὐτῶν, ἔμενεν ἀνοικόν. Ἡ Γενεβιέβη εἰσῆλθε, μὲ τὴν μορφὴν ἀποκεκαλυμμένην, ἀποφασιστική. Ὁ φαρμακοποιὸς ὕπνωττε πρὸ τοῦ γραφείου του. Τῷ ἀπηύθυνε τὸν λόγον. Ὁ ἄνθρωπος ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν, ἀρνούμενος ὅ,τι τῷ ἐζήτουν. Τότε, ἀνέσυρε χαρτοφυλάκιον ἐκ τοῦ κόλπου της καὶ ἐξαγαγοῦσα ἔδειξε τὸ ἐπισκεπτήριόν της. Ὁ φαρμακοποιὸς προσέκλινε. Δὲν ἐδίσταζε πλέον. Ἔπεινε τὴν χεῖρα εἰς τὰς φαρμακοθήκας, καὶ ἀνέσυρε φιάλην περιέχουσαν ὑγρὸν διαυγὲς, σχεδὸν ὅμοιον πρὸς τὸ ὕδωρ· ἔχυσεν ἐξ αὐτοῦ ἐντὸς φιαλιδίου, τὸ ὁποῖον ἐσφράγισε καὶ ἐνεχείρισεν εἰς τὴν κόμησσαν, ἥτις τὸν ἐπλήρωσε καὶ ἀπῆλθεν.

Ἀπὸ τῆς ὁδοῦ, ὁ Τουρζῆς εἶδε τὰ πάντα... ἐμάντευσεν ἓν τρομερὸν σχέδιον... δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐννοήσῃ...

Εἶνε τρελλή... Τίς λοιπὸν θὰ δυνηθῇ νὰ τὴν ἐμποδίσῃ;

Ἡ Γενεβιέβη τὸν ἐπανεῦρεν ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου ἀκίνητον, κατειλημμένον ὑπὸ ῥίγους. Τὸν ἐκίνησε διὰ νευρικῆς χειρός.. ἐγέλασεν... ἐξέσχισε τὸν περιβάλλοντα τὸ φιαλίδιον χάρτην καὶ ἔδειξε τὴν ἐπιγραφήν.

— Θεϊκὸν ὀξύ... Ἐννοεῖτε τώρα;

— Γενεβιέβη, δὲν θὰ πράξετε τοῦτο...

— Καὶ διατί; Τίς θὰ μὲ ἐμποδίσῃ;

— Κυρία, σᾶς καθικετεύω, ἐπανέλθετε εἰς σεαυτήν, σκέφθητε ὀλίγον.. Τοῦ ὁ εἶνε μέγα ἔγκλημα, τὸ ὁποῖον τίποτε δὲν δύναται νὰ δικαιολογήσῃ. Ὁποῖον σκάνδαλον! Καὶ δὲν εἶσθε μόνη! Ἔχετε τὸν πατέρα σας! Ἔχετε τὸν υἱόν σας! Καὶ τὴν Μαγδαληνὴν, ἥτις εἶνε ἐπίσης κόρη σας!... Θεέ μου, τί νὰ εἴπω, τί νὰ πράξω διὰ νὰ τὴν καταπείσω;

— Μὴ προσπαθεῖτε θὰ ἦτο ἀνωφελὲς, τὸ σχέδιόν μου εἶνε ἀποφασισμένον.

Ἐπειδὴ τὸ φαρμακεῖον τοὺς ἐφώτιζε, καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διαβάτης βραδύνας τοὺς παρετήρει μετὰ περιεργείας, ὁ δικαστὴς τὴν ἔσυρε. Ἐκείνη ἀντέστη, ἀλλὰ σχεδὸν τὴν ἠνάγκασε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Ὅταν εὑρέθησαν ἐντὸς τῆς σκοτεινοτάτης ὁδοῦ, ἔνθα ἔτρεχε κατόπιν της πρὸ μικροῦ, ἤρξατο καὶ πάλιν νὰ τὴν παρακαλῇ:

(ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΡΩΤΟΣ

—

(Τὸ Φιγαρὼ πρό τινος εἶχε θέσει εἰς τὰς ἀναγνωστρίας αὐτοῦ διαγώνισμα ἐπὶ τοῦ ζητήματος: Ποῖον εἶνε τὸ βιβλίον, ὅπερ ἀβρότερον καὶ εὐγλωττότερον πραγματεύεται τὸ ζήτημα τοῦ ἔρωτος;„ Ὁ κ. Ἐρνέστος Ρενὰν, παρακληθεὶς ἔγραψεν ἄρθρον χαριέστατον ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, ἐξ οὗ ἀποσπῶμεν τινὰς παραγράφους):

Ἐπιμένετε νὰ λάβητε τὴν γνώμην μου ἐπὶ τοῦ χαριέντος διαγωνίσματος, τὸ ὁποῖον ἐθήκατε εἰς τὰς ἀναγνωστρίας ὑμῶν ἐπὶ τοῦ ἐξῆς ζητήματος: «Ποῖον εἶνε τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἀβρότερον καὶ εὐγλωττότερον ἐπραγματεύθη περὶ ἔρωτος;» Μὲ πληροφορεῖτε, ὅτι μέγας ἀριθμὸς ἀναγνωστῶν ὑμῶν ἀπήντησαν ὑμῖν: «Ἡ Βίβλος, τὰ Εὐαγγέλια», καὶ μὲ ἐρωτᾶτε, τί στοχάζομαι ἐπὶ τῆς τοιαύτης συμπτώσεως. Οἱ σκῶπται θὰ ἴδωσιν ἴσως ἐν τούτῳ τελειοποιημένην ὑποκρισίαν, ὡς ἐὰν ἤθελον, τρόπον τινὰ, αἱ ἀναγνώστριαί σας ν' ἀποδείξωσιν, ὅτι δὲν ἀναγινώσκουσιν ἄλλα βιβλία. Ἡ ἀντίρρησις ὀλίγον θὰ μὲ συνεκίνει, καθότι, ὁμολογῶ ὅτι ἀγαπῶ τὰς γυναῖκας αἵτινες δὲν ἔχουσιν ἄλλην φιλολογίαν ἐκτὸς τῶν θρησκευτικῶν βιβλίων των, ἐὰν ὁμοῦ μὲ αὐτὰ εἰσὶν ἀγα-

θαὶ ἢ ὡραῖαι. Ἀλλ' ἂς ἀφῶμεν ἤδη τὰ ἐπιγράμματα· θὰ ἐξετάσω τὸ ζήτημα, ἀφοῦ τὸ ἠθελήσατε, μεθ' ὅλης τῆς ἀμεροληψίας εὐσυνειδήτου ἐνόρκου.

Ἡ ἰδέα μου εἶνε, ὅτι αἱ εὐφυεῖς ἀναγνώστριαι, αἵτινες κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπήντησαν εἰς τὸ ζήτημά σας, ἀπήντησαν καλῶς. Ἐν τῇ γνώμῃ αὐτῶν, ὅπως μὴ προστρέξωσιν εἰμὴ εἰς βιβλία θρησκευτικά, ἐνυπάρχει μεγάλη ἀλήθεια, εἶνε δὲ ἡ θεμελιώδης ταὐτότης τῆς θρησκείας πρὸς τὸν ἔρωτα. Μάλιστα, ἡ Βίβλος καὶ τὰ Εὐαγγέλια, βιβλία θαυμάσια ὑπὸ τόσας ἐπόψεις, πρέπει νὰ θαυμάζωνται καὶ διὰ τὸν τρόπον μεθ' οὗ ποιοῦνται λόγον περὶ τῶν σχέσεων τῶν δύο φύλων. Ὁ βίος τοῦ μεγάλου εὐαγγελικοῦ γόητος εἶνε, ἐν ἑκάστῃ σελίδι, ἓν ῥάπισμα διδόμενον εἰς τοὺς φαρισαίους, εἴτε ἐν τῷ φιλελευθέρῳ πεδίῳ, εἴτε ἐν τῷ πεδίῳ τῆς αὐστηρᾶς ἠθικῆς. Τὸ πρόσωπον ὅπερ παριστᾷ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἐν τῷ σχηματισμῷ τῆς πεποιθήσεως ἐπὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, εἶνε τὸ ἄκρον ἄωτον, καὶ ὄντως τὸ θαῦμα τοῦ ἔρωτος

Ἐν τῷ μεγάλῳ ἀπανθίσματι, ὅπερ ἀποκαλοῦσιν ἁγίαν γραφήν, ποιοῦμεν διακρίσεις, τὰς ὁποίας αἱ χαρίεσσαι ὑμῶν ἀναγνώστριαι ἔχουσι μέγα δίκαιον νὰ ἀγνοῶσι. Τὰ θελκτικὰ εἰδύλλια, ἅτινα ἀείποτε θὰ συγκρατήσωσι τὴν Βίβλον εἰς θέσιν ὑπέροχον μεταξὺ τῶν βιβλίων, εὑρίσκονται εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα τῶν γηρακιῶν ἀφηγήσεων, ἅτινα προέρχονται ἔκ τινος χρονογράφου, σχεδὸν πάντοτε εὐκόλως ἀναγνωριζομένου. Οὗτος εἶνε ὁ συγγραφεὺς τῶν ὡραίων σελίδων τῆς Γενέσεως, ἔνθα ζωγραφίζεται ὁ Ἰεχοβὰ μεγαλοπρεπής, δημιουργῶν τὸν κόσμον, κατόπιν μεταμελούμενος, ὡς ἐννοῶν καλῶς ὅτι ὁ μόνος τρόπος τοῦ ν' ἀναμορφώσῃ τὴν ἀνθρωπότητα εἶνε νὰ καταστρέψῃ αὐτήν· καὶ ἐν τούτοις, μετὰ τὸ ἀποτυχὸν πείραμα τοῦ κατακλυσμοῦ, ἀποφασίζων νὰ τὴν ἀφήσῃ νὰ βαδίζῃ κατὰ βούλησιν. Ὁ εὐφυὴς οὗτος ἀπαισιόδοξος, ὁ ἐφευρέτης τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος, εἶνε πρὸ πάντων ἀξιοθαύμαστος εἰς πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν συμμετοχὴν αὐτῆς εἰς τὰ ἀνθρώπινα πράγματα. Ὅταν θίγῃ τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, εἶνε βαθύς, τρυφερός, μυστηριώδης. Ὁ φοβερὸς αὐτοῦ γίγας Ἰεχοβᾶς ἀσχολεῖται εἰς γάμους καὶ ἐνδιαφέρεται περὶ τῶν ἐραστῶν. Εἰς τὸν σοβαρὸν τοῦτον φιλόσοφον ὀφείλομεν τὰ πατριαρχικὰ εἰδύλλια τοῦ Ἰσαὰκ καὶ τῆς Ρεβέκκας, τοῦ Ἰακὼβ καὶ τῆς Ραχήλ. Εἰς παρελθὸν ἀπεμεμακρυσμένον καὶ σκοτεινόν, αὐτὸς οὗτος μᾶς παριστᾷ τοὺς υἱοὺς τῶν θεῶν βλέποντας ὅτι αἱ θυγατέρες τῶν ἀνθρώπων εἰσὶν ὡραῖαι· καὶ ἐν τῇ πρώτῃ ἀρχῇ, αὐτὸς διηγεῖται, ὅτι ἡ γυνὴ ἐλήφθη ἐκ μιᾶς πλευρᾶς τοῦ ἀνδρός (τὸν ὡραιότερον μῦθον ἐξ ὅσων ὑπάρχουσιν εἰς οἱανδήποτε θρησκείαν). μᾶς λέγει περὶ τῆς πρωτογόνου γυμνότητος τῶν πρωτοπλάστων, δι' ἣν δὲν ἠσχύνοντο οἱ κάτοικοι τῆς Ἐδέμ, περὶ τῆς ἐντροπῆς ἥτις γεννᾶται ὁμοῦ μὲ τὸ ἁμάρτημα, περὶ τῶν πλατέων φύλλων τῆς συκῆς ἅτινα καλύπτουσι τὰ πρῶτα αἰσχη, καὶ βραδύτερον, τὰ ἐκ δέρματος ἐνδύματα, μὲ τὰ ὁποῖα ὁ Ἰεχοβὰ, ῥάπτης κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου, ἐνδύει τοὺς ἐκδιωκομένους διὰ τῶν ἰδίων του χειρῶν.

Τὸ βιβλίον τῆς Ροὺθ εἶνε τῆς αὐτῆς σχολῆς. Τίποτε δὲν εἶνε τρυφερώτερον τοῦ αὐστηροῦ ἀνδρός. Οἱ παλαιοὶ οὗτοι μῦθοι εἰσὶ θαύματα μεγαλείου καὶ ἁπλότητος, ἄνευ οὐδενὸς τῶν ἐπιλογισμῶν ἐκείνων, οἵτινες διαφθείρουσι πᾶν ἔργον φιλολογικόν. Κατ' ἐμὲ, δὲν δύναμαι νὰ τοὺς ἀναγινώσκω ἄνευ δακρύων.

ΤΑ ΕΝ ΤΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ ΠΑΙΓΝΙΑ ΚΑΙ Η ΦΥΣΙΚΗ ΑΝΑΤΡΟΦΗ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

—

Ἅμα ἐγειρόμενοι τῆς τραπέζης, οἱ μαθηταὶ γίνονται ἄφαντοι ἀθορύβως.

— Ἐπῆγαν νὰ ἐνδυθοῦν τὴν στολὴν τῶν γυμνασίων, μοὶ ἐξήγησεν ὁ κ. Κ. Σήμερον ἔχουν ἄδειαν ἐξόδου, διότι τρὶς τῆς ἑβδομάδος ἡ μεταμεσημβρία ἀφιεροῦται εἰς τὰ ἐν ὑπαίθρῳ γυμνάσια. Θέλετε ν'ἀναβῶμεν νὰ ἴδητε τὰ δωμάτια καὶ κατόπιν μεταβαίνομεν εἰς τὰ λειβάδια;

Ἕκαστος μαθητὴς ἔχει τὸ δωμάτιόν του, ἐπιπλωμένον ἁπλούστατα, διὰ μικρᾶς κλίνης ὑψουμένης τὴν ἡμέραν καὶ τοποθετουμένης ἐντὸς ἐρμαρίου διφύλλου, διὰ μιᾶς τραπέζης, ἑτέρου ἐρμαρίου χαμηλοῦ, δύο τριῶν καθεκλῶν, στολίζει δὲ αὐτὸ συνήθως δι' ἀνθέων ἐντὸς δοχείων, δι' εἰκόνων καὶ φωτογραφιῶν, κομψότατα ὡς φωλεὰν ἐκ τῶν φαιδροτέρων. Τὸ δωμάτιόν του εἶνε ὁ οἶκός του καὶ οὐδεὶς ἔρχεται νὰ τὸν ἀνησυχήσῃ ἐκεῖ. Ἐκεῖ κοιμᾶται, ἐκεῖ μελετᾷ καὶ παρασκευάζει τὰ θέματά του, λαμβάνει τὸ πρωὶ τὸ πρῶτον πρόγευμα, καὶ τὸ ἑσπέρας, τὴν ὄψιν ὥραν, ἄρτον μετὰ βουτύρου καὶ τεΐου.

Τὰ δωμάτια ἔχουσι τὴν ἔξοδον ἐπὶ διαδρόμων λιγόντων εἰς ἰδιαίτεραν κλίμακα, ἄγουσαν κατ'εὐθείαν εἰς τὸν κῆπον καὶ τὴν ὁδόν. Ἄλλην ἐποπτείαν δὲν ἔχουν ἐκεῖ οἱ μαθηταὶ ἢ τὴν τοῦ πρεσβυτέρου καὶ φρονιμωτέρου ἐξ αὐτῶν, ὀνομαζομένου «καπετάνιου», ὑπευθύνου ὄντος διὰ τὴν διατήρησιν τῆς τάξεως. Τὰ παιδία ἠμποροῦν νὰ πηγαίνουν καὶ ἔρχωνται, καὶ νὰ ἐξέρχωνται ἀκόμη, ἂν θέλωσι. Τὸ μόνον εἶνε νὰ μὴ κάμνουν θόρυβον, ὅταν μένουν ἐν τῷ οἴκῳ καὶ νὰ διατηροῦν κανόνας τινὰς ὅταν εὑρίσκονται ἔξω. Οἷον νὰ μὴ πηγαίνουν εἰς τὰ ἱπποδρόμια τῆς Ἄσκοτ, (μικρὸν ἀπεχούσης τῆς Ἔτων), νὰ μὴ εἰσέρχωνται εἰς ζυθοπωλεῖα, νὰ μὴ λαμβάνουν μέρος εἰς τυχηρὰ παίγνια κτλ. Ἐκτὸς τούτων τῶν ἀπαγορεύσεων, σχεδὸν ἔχουσι πλήρη ἐλευθερίαν. Εἰς τὸν οἶκον τοῦ διδασκάλου των εἶνε ὡς νὰ ἦσαν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός των, χαίροντα μάλιστα περισσοτέραν ἐλευθερίαν, εἰς ἣν δίδει τὸ δικαίωμα ὁ ἐν τῇ ἐξοχῇ βίος.

Ὁ κ. Κ. μὲ διαβεβαιοῖ, ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο οὐδὲν ἔχει τὸ ἐλαττωματικὸν οὐδὲ τὸ κινδυνῶδες. Τὸ μόνον ἐλάττωμα ὅπερ δὲν προλαμβάνει, καὶ διὰ τὸ ὁποῖον γίνεται χρῆσις κατόπιν ποινῶν αὐστηροτάτων, εἶνε τὸ κατ' ἐξοχὴν ἀγγλικὸν ἐλάττωμα, ἡ μέθη. Συμβαίνει νὰ ἐπανέρχηται ἐνίοτε εἰς τὸ οἴκημα μαθητὴς, προώρως φιλοπότης, ἐν καταστάσει τοιαύτῃ, ἥτις οὐδεμίαν ἐπιτρέπει ἀμφιβολίαν περὶ τῶν προηγηθεισῶν σπονδῶν. Διὰ τὸ πρῶτον τοιοῦτο παράπτωμα τῷ γίνεται αὐστηρὰ ἐπίπληξις· ἐν περιπτώσει ἐπαναλήψεως, καταγγέλλεται εἰς τὸν διοικητὴν τῆς Σχολῆς, ὅστις ἐπιβάλλει αὐτῷ συνήθως τὴν ποινὴν τῆς μαστιγώσεως, θρησκευτικῶς διατηρουμένης ἐν Ἔτων· τὴν ἐφαρμόζει δὲ ὁ ἴδιος αὐτοπροσώπως ἐπὶ τῶν μᾶλλον σαρκωδῶν μελῶν τοῦ ἐνόχου, ὃν ἀπογυμνωθέντα τοῦ «ἀνεκφράστου» (ἐσωτερικῆς ἀναζυρίδος), ἀναβιβάζουν ἐπὶ τούτῳ καβαλλικευτικῷ τῷ τρόπῳ ἐπὶ ἐριππίου. Ἐν περιπτώσει τρίτης ὑποτροπιάσεως, ἀποπομπὴ χωρὶς πολυλογίαν.

***

— Ἔλθετε ἐν πρώτοις νὰ σᾶς δείξω τὰ σφαιροπαίγνια, εἶπεν ὁ κ. Κ., ἐξερχόμενος εἰς τὴν μεγάλην ὁδὸν καὶ εἶτα εἰς μικρὰν ἄλλην πλαγίαν. Εἰσήλθομεν εἰς μεγάλην αἴθουσαν σκεπασμένην, ἔχουσαν διαστάσεις κοινοῦ ἱπποδρομείου. Δωδεκὰς «μικρῶν», μὲ τὰ ξυλάρια εἰς τὰς χεῖρας εἶνε ἤδη ἀπησχολημένοι νὰ ῥίπτωσι τὴν σφαῖραν πρὸς τὸν τοῖχον, ὃν ὁριζόντιος γραμμὴ διαιρεῖ εἰς δύο τμήματα. Τὰ παιδία, βλέποντα ἡμᾶς εἰσερχομένους, σταματοῦν μετ' εὐπρεπείας τὸ παίγνιον καὶ ἔρχονται τὸ ἓν κατόπιν τοῦ ἄλλου νὰ θλίψωσι τὴν χεῖρα τοῦ κ. Κ. ὅστις, ὡς φαίνεται, εἶνε δημοτικώτατος ἐν μέσῳ αὐτῶν. Εἶτα ἐπαναλαμβάνουν τὴν ἄσκησιν, εἰς ἣν προφανῶς εὑρίσκουν ἔκτακτον ἡδονήν.

Ἀναχωροῦμεν ἐκεῖθεν καὶ διερχόμεθα μεγάλην πλατεῖαν περιστοιχουμένην ὑπὸ τῶν οἰκοδομῶν τῆς Σχολῆς, φερουσῶν πλήρη τὸν τύπον τῆς παλαιότητος πρὸς ἄκραν εὐχαρίστησιν πάσης ἀγγλικῆς καρδίας, διαβαίνομεν ὑποκάτω στοᾶς τινος καὶ ἰδοὺ ἡμεῖς ἐν πλήρει ἐξοχῇ.

Πανταχόθεν, ἕως ἐκεῖ ὅπου φθάνει ἡ ὅρασις, ἐκτείνονται ἀχανεῖς λειμῶνες πεφραγμένοι διὰ φρακτῶν ἐκ φυτῶν καὶ ἀξιοσεβάστων βάτων, πανταχοῦ χλόη πρασίνη καὶ ἁμαία, καλυπτομένη ποῦ καὶ ποῦ ὑπὸ βοστρύχου τινος παρεμπίπτοντος τοῦ ποταμοῦ, οὗ τὰ διαυγῆ ὕδατα λαμποκοποῦσιν ὑπὸ τὸν ἥλιον. Ταῦτα εἶνε τὰ περιώνυμα Grounds τῆς Ἔτων. Καὶ ἐπὶ τούτων τῶν λειμώνων, ἐπὶ τῶν ὑδάτων αὐτῶν ζωηροὶ ὅμιλοι μαθητῶν μὲ περισκελίδας ἐκ λευκοῦ μαλλίνου ὑφάσματος, μὲ ὑποδήματα ἐκ πανίου, μὲ πάτους ἀπὸ καουτσοῦ, μὲ κασκέτα ἐκ φλανέλας κυανόχρους ἢ ἐρυθρᾶς, οἱ μὲν παίζοντες τὸ Κρίκετ, οἱ δὲ κωπηλατοῦντες.

Μοναδικὸν ἐν τῷ κόσμῳ τὸ θέαμα τοῦτο ἐν τῇ εἰδυλλιακῇ δρόσῳ του. Οὐδὲν τὸ χαριέστερον καὶ τὸ μᾶλλον ἀξιοθέατον αὐτοῦ. Κατ' οὐδὲν ὁμοιάζει τὰς ἀνιαρὰς αὐλὰς τῶν ἰδικῶν μας λυκείων. Διότι, ὅλα αὐτὰ τὰ παιδιὰ ὀρθαλμοφανῶς διασκεδάζουν· ὅλα κινοῦνται, τινάσσουν τὰ μέλη των, ἐξασκοῦν τοὺς μυῶνάς των καὶ δι' ἑκάστου τῶν πόρων τοῦ σώματός των ἐφοδιάζονται διὰ προμηθείας ὀξυγόνου, ῥώμης καὶ ὑγείας.

Παρὰ τὴν ὄχθην, ἐντὸς μικροῦ βραχίονος τοῦ ποταμοῦ, ὑπάρχουν οἱ οἰκίσκοι ἐντὸς τῶν ὁποίων σύρουσι τὰς λέμβους, φυλαττομένας ὑπὸ γέροντος ναύτου, διδασκάλου τῆς κολυμβητικῆς, καπνίζοντος ἐκεῖ νωχελῶς τὴν πίπαν του. Ἄνευ τῆς ἐγγράφου ἀδείας τοῦ γέροντος τούτου, χορηγουμένης δίκην διπλώματος, οὐδεὶς τῶν μαθητῶν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβαίνῃ λέμβου.

***

Τρὶς τῆς ἑβδομάδος οἱ μαθηταὶ τῆς Ἔτων διέρχονται ὅλην τὴν μεταμεσημβρίαν εἰς αὐτοὺς τοὺς λειμῶνας, διασκεδάζουν κατ' ἀρέσκειαν, πάντοτε ὅμως εἰς παίγνια ζωηρὰ καὶ κατάλληλα νὰ διευκολύνωσι τὴν φυσικὴν ἀνάπτυξιν. Καὶ διὰ τοῦτο, δὲν συναντᾷ τις ἐκεῖνα τὰ στήθη τῶν ὀρνιθοπουλίων, ἐκείνους τοὺς δίκην λαιμοῦ φιάλης ὤμους, ἐκεῖνο τὸ ποικιλώτατον χρῶμα καὶ τὰ σκωληκοειδῆ ἀναστήματα, ἅπερ μετὰ θλίψεως ἀπαντῶσιν οἱ ὀφθαλμοί μας ἐπὶ τῶν τάξεων τῶν λυκείων μας. Βεβαίως πάντες οἱ ἐν Ἔτων ἀνατρεφόμενοι μαθηταὶ δὲν εἶνε Ἀντίνοοι, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι ἔχουν τὸ χρῶμα δροσερὸν καὶ καθαρόν, εὐθεῖς τοὺς ὤμους, τὸν θώρακα ἀνεπτυγμένον καὶ τὰ μέλη ῥωμαλέα.

Αἱ σπουδαὶ ἀφ' ἑτέρου οὐδόλως παραμελοῦνται ἐκ τούτου, ἂν κρίνω ἐκ τῶν δειχθέντων μαθημάτων. Κάμνουν θέματα εἰς στίχους λατινικοὺς, καὶ ἑλληνικοὺς ἀκόμη· ἀναγνώσκουν τὸν Ὁράτιον καὶ τὸν Βιργίλιον, ἐξηγοῦν τὸν Ὅμηρον καὶ τὸν Σοφοκλέα ἀπαραλλάκτως ὡς εἰς τὰ ἡμέτερα λύκεια. Αἱ φυσικομαθηματικαὶ ἐπιστῆμαι καλλιεργοῦνται ὀλιγώτερον ἴσως, διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἡ ἐν τῇ Σχολῇ διδομένη ἀνατροφὴ εἶνε αὐστηρῶς κλασικὴ καὶ οὐδαμῶς βιοποριστική, Αἱ παραδόσεις γίνονται ἐντὸς τῶν παλαιῶν αἰθουσῶν τῆς Σχολῆς, ἥτις, κυρίως εἰπεῖν, εἶνε Σχολὴ ἐξωτερικῶν μαθητῶν καὶ ὀλιγοτρόφων, διότι ἐξαιρέσει ὑποτρόφων τινῶν σπουδαζόντων ἐκ κληροδοτημάτων καὶ λοιπῶν δωρεῶν, οὐδεὶς ἄλλος κατοικεῖ ἐντὸς τοῦ Σχολείου.

Ὁ διοικητὴς τῆς Σχολῆς οὐδεμίαν ἄλλην φροντίδα ἔχει, ἢ τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν διεύθυνσιν, εἰς ἣν εἶνε ἐντελῶς ἀφωσιωμένος. Οἱ δὲ καθηγηταί, χαίροντες αὐτοὶ μόνοι καὶ οὐδεὶς ἰδιώτης τὸ δικαίωμα ὅπως δέχωνται τοὺς μαθητὰς εἰς τὸν οἶκόν των ἐπ' ἀμοιβῇ ἀδροτάτῃ, τυγχάνουσι γενναιοτάτης ἀντιμισθίας διὰ τὴν ἀξίαν των, διὰ τὰς γνώσεις καὶ τοὺς κόπους των, ἀντιμισθίας ἣν οὐδὲν δημόσιον ταμεῖον θὰ ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ. Ἕκαστος καθηγητὴς εἶνε συνάμα ὁ προγυμναστὴς τῶν οἰκοτρόφων του καὶ μέλος τοῦ διδασκαλικοῦ σώματος τῆς Σχολῆς.

Ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ μεγαλητέρα ἀνομοιότης πρὸς τὰ ἡμέτερα λύκεια ἢ ὅσον ἡ ἀπὸ ταύτης τῆς Σχολῆς τῆς Ἔτων. Παλαιὸν καταρειπωμένον μοναστήριον, μετὰ σκωληκοδρώτων ἀναβαθρῶν, σκοτεινῶν διαδρόμων, ὑγρῶν τοίχων καὶ ἀντὶ παραδό-

σεων, αἴθουσαν πτωχῶς ἐπιπλωμένην διά τινων θρανίων· ἰδοὺ ἡ Ἔτων, δηλαδὴ ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον τῶν πανεπιστημιακῶν μεγάρων μας, τῶν νεοτεύκτων, ὧν ἡ οἰκοδομὴ ἐστοίχισε πέντε ἢ ἓξ ἑκατομμύρια μὲ τὰ ὀρειχάλκινα ἀγάλματά των, τὰ ἐπίχρυσα κιγκλιδώματα, τὰ κρόπαστα δάπεδά των, ἀστράπτοντα ὡς κάτοπτρα, τὰ ἔντεχνα θρονία των, τοὺς κοσμοκρατορικοὺς κτλ.

Ἀλλὰ τί ἐνδιαφέρει τοὺς μαθητὰς τῆς Ἔτων ἡ παλαιότης τοῦ Σχολείου των; Ἐκεῖ διέρχονται μόνον δύο τρεῖς ὥρας τὴν ἡμέραν, διὰ ν' ἀκούσουν μάθημά τι ἢ νὰ ὑποβάλουν τὸ θέμα των εἰς τὸν διδάσκαλον· τὸ δὲ ὑπόλοιπον τῆς ἡμέρας διέρχονται ἐν τῷ ὑπαίθρῳ ἢ ἐν δώματι οἰκογενειακῷ καὶ ὑγιεινῷ. Τὰ ἑκατομμύρια ἅπερ ἐσπαταλήσαμεν ἡμεῖς διὰ ν' ἀνεγείρωμεν σχολειακὰς φυλακάς, τὰ ἐδαπάνησαν ἐκεῖνοι ὅπως ἀποκτήσουν λειμῶνας ἀπεράντους, ὅπου ν' ἀναπνέωσιν ἐλευθέρως, ν' ἀναίγουν τοὺς πνεύμονας καὶ νὰ σκληραίνωσι τοὺς μυῶνας των.

Ἓν δὲ τῶν σημαντικωτέρων χαρακτηριστικῶν τῆς ἀνατροφῆς ταύτης, εἶνε ἡ ἐξόχως ἐθνικὴ καὶ ἀποκλειστικὴ ὄψις αὐτῆς. Οὐδέποτε σχεδὸν ξένος τις κατώρθωσε νὰ γίνῃ δεκτὸς ὡς μαθητὴς εἰς τὴν Σχολὴν τῆς Ἔτων. Ἐντὸς εἰκοσιπενταετίας δὲν ἀναφέρουν ἢ ἓν μόνον παράδειγμα, ἤτοι τὸν υἱὸν Ἰταλοῦ τινος ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν, προσωπικοῦ φίλου τοῦ διοικητοῦ.

***

Τὴν πέμπτην ὥραν, ἐπανέρχονται πάντες εἰς τὸ οἴκημα καὶ ἀμέσως ἀλλάσσουν ἔνδυμα πρὶν ἢ λάβωσι τὸ πρόγευμα· καὶ ἀκούει τις εἰς τοὺς διαδρόμους καὶ τὰ δωμάτια θόρυβον ἐσπευσμένων ἑτοιμασιῶν καὶ δίσκων συγκρουομένων, ἐφ' ὧν οἱ τεῖοδόχαι καὶ βουτυρόπαστοι φέραι ἄρτου. Ὕστερον δὲ, πλήρης σιωπή· ἕκαστος εἰσῆλθεν εἰς τὴν γωνίαν του ὁπόθεν δὲν θὰ σαλεύσῃ ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς ὥρας, προετοιμάζων τὸ μάθημά του, γράφων τὰ θέματά του.

Τὸ δεῖπνον παρατίθεται μεταξὺ τῆς 8ης καὶ τῆς 9ης καὶ σύγκειται συνήθως ἀπὸ κρύα ἐψημένα κρέατα. Οἱ μαθηταὶ μετὰ τοῦτο περιφέρονται ἐπ' ὀλίγα λεπτὰ εἰς τοὺς περὶξ θαλάμους, συνομιλοῦντες εὐπρεπῶς, παίζοντες μουσικὴν, ἢ φυλλομετροῦντες τὰς δι' αὐτοὺς προωρισμένας ἐφημερίδας. Εἶτ' ἀναχωροῦσιν ἀθορύβως, οἱ μὲν διὰ νὰ ἐργασθῶσιν ἀκόμη ἐπὶ βραχὺ, ἄλλοι δὲ διὰ νὰ κατακλιθῶσιν ἀμέσως, κεκοπιακότες ἤδη κατόπιν τόσων γυμνασίων.

— Ἰδοὺ ὁ βίος μας, μοὶ εἶπεν ὁ κ. Κ. Οἱ παλληκαράδες μου ἐξυπνοῦν εἰς τὰς 7 τὸ θέρος, εἰς τὰς 7 1)2 τὸν χειμῶνα, προγευματίζουν καὶ πηγαίνουν εἰς τὸ Σχολεῖον εἰς τὰς 8 1)2. Ἐγὼ δὲ κάμνω τὸ μάθημά μου εἰς τὴν δευτέραν τάξιν. Εἰς τὰς ἕνδεκα τοὺς συναθροίζω ἐντὸς μικρᾶς αἰθούσης κάτω διὰ νὰ ἐξετάσω τὰ θέματά των, νὰ βεβαιωθῶ ὅτι γνωρίζουν τὸ μάθημά των καὶ ν' ἀποτείνω εἰς ἕκαστον τὰς παρατηρήσεις. Κρίνομεν, ὅτι δίδοντες ἐννέα ὥρας τὴν ἑβδομάδα εἰς τὰς φυσικὰς ἀσκήσεις, [illegible] μαθήματα καὶ ἄλλας τόσας σχεδὸν εἰς τὴν κατ' οἶκον μελέτην, ἀκολουθοῦμεν τὴν φυσιολογικὴν καὶ ὑγιεινὴν μέθοδον. Ἕκαστος ἐξ ἰδίας πείρας γνωρίζει, ὅτι εἶνε ἀδύνατον ἀνὴρ τέλειος νὰ καταβάλῃ καθ' ἑκάστην πλέον τῶν ἓξ ἢ ἑπτὰ ὡρῶν διανοητικῆς ἐργασίας· πῶς λοιπὸν ν' ἀπαιτήσωμεν περισσοτέραν παρ' ἑνὸς παιδίου; Οὕτω τὸ παραφορτώνετε καὶ τὸ κάμνετε ν' ἀηδιάσῃ. Ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμὸς ἔχει τὰς ἀπαιτήσεις του, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ ἱκανοποιῶνται. Ὅλη ἡ ἀνατροφὴ παρ' ἡμῖν βασίζεται ἐπὶ ταύτης τῆς διηνεκοῦς συμμετρίας μεταξὺ φυσικῆς καὶ διανοητικῆς ἐργασίας. Οἱ δὲ πολυάριθμοι, διακεκριμένοι εἰς πᾶν εἶδος ἄνδρες, οἱ ἐκ τῆς Σχολῆς μας ἐξελθόντες, μαρτυροῦσι περὶ τῆς ἐπιτυχίας.

***

Τὸ ἑσπέρας δὲ, καπνίζων σιγάρον παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, μοὶ ἔλεγεν:

— Ἔχω καθαρὸν εἰσόδημα τριῶν χιλιάδων λιρῶν κατ' ἔτος, δι' οὗ θὰ δυνηθῶ ἴσως μετὰ δέκα ἔτη νὰ παραιτηθῶ τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας, διὰ νὰ ἐπιδοθῶ εἰς ἐργασίαν τῆς ἐκλογῆς μου. Δὲν σᾶς φαίνεται τοῦτο τακτικώτερον καὶ δικαιότερον παρὰ τὴν πληρωμὴν ὑπὸ τοῦ δημοσίου, τὸ ὁποῖον δίδει μόλις τὰ πρὸς ζωάρκειαν ἀναγκαῖα εἰς τοὺς καλλιτέρους τῶν διδασκάλων σας καὶ τοὺς κρατεῖ ἐργαζομένους μέχρι γήρατος;

— Βεβαίως, ἀλλὰ ἡ Ἔτων εἶνε ἐξαίρεσις καὶ δι' αὐτὴν ἀκόμη τὴν Ἀγγλίαν, διὰ τὰς γαλλικὰς δὲ περιουσίας τὸ τοιοῦτο σύστημα ἀναμφιβόλως θὰ ἦτο παραπολὺ ἀκριβόν.

— Ἡ Ἔτων εἶνε ἐξαίρεσις, ὡς καὶ ἡ Χάρρεβ καὶ δύο ἢ τρεῖς ἄλλαι σχολαί· στοιχίζει τοὐλάχιστον 10—12,000 φράγκων κατ' ἔτος διὰ νὰ συντηρῇ τις ἓν μειράκιον, καὶ ὁμολογῶ ὅτι εἶνε πολὺ ἀκριβά. Ἀλλὰ καὶ μὲ πολὺ χαμηλοτέρας τιμὰς πολλὰ ἄλλα σχολεῖα κατωρθοῦν νὰ φθάσουν εἰς τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα καὶ ν' ἀνταμείβουν τοὺς διδασκάλους των σχεδὸν ἐξ ἴσου ἐπικερδῶς. Δὲν φρονεῖτε, ὅτι οἱ οἰκότροφοι τῶν παρισινῶν σας λυκείων, ἂν διενέμοντο εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν καθηγητῶν αὐτῶν, θὰ ἦσαν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν καλλίτερον ἢ ἐντὸς τῶν κοιτώνων καὶ τῶν αὐλῶν τῶν σχολειακῶν στρατώνων σας; Νομίζετε δὲ, ὅτι ἐπὶ τέλους ὅλοι, καὶ αὐτὸ τὸ Κράτος ἀκόμη, δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ εὕρωσι συμφερώτερον τὸ πρᾶγμα;...

«Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ σᾶς λείπῃ πάντοτε, προσέθηκεν ὁ κ. Κ. μειδιῶν, εἶνε τοῦτο...»

Καὶ διὰ τῆς χειρὸς ἐδείκνυε τὰ ἐκτενῆ λειβάδεια, τοὺς ὑψηλοὺς λόφους, τ' ἀπαστράπτοντα ὕδατα τῶν περὶξ.

(Ἐκ τοῦ παρισινοῦ Χρόνου)

ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΙΑΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

«ΤΑ ΔΥΟ ΑΔΕΡΦΙΑ»

—

Β'.

Νοσοκομεῖον

Ὅτε συνῆλθον εἰς ἐμαυτὸν, ἠσθάνθην ὅτι εὑρισκόμην ἐντὸς ἁπαλῆς καὶ παχείας κλίνης, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον, ἀφότου τοὐλάχιστον εἶχον καταταχθῆ ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς Πατρίδος, δὲν μοὶ εἶχε ποτὲ συμβῆ. Ἔστρεψα τοὺς ὀφθαλμούς μου δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ καὶ ἠνόησα, ὅτι εὑρισκόμην ἐντὸς τοῦ νοσοκομείου, τοῦτο δὲ μοὶ ἐπεβεβαίωσε περισσότερον καὶ ἡ ἄνω τῆς κλίνης μου ἀνηρτημένη μέλαινα πινακίς, φέρουσα τὴν ὀνοματεπωνυμίαν μου, τὸν βαθμόν μου, τὸν λόχον μου καὶ τὸ τάγμα μου. Φαίνεται εἶχον μετενεχθῆ ἐκεῖ ἐντὸς κλινοσκεπάσματος, ὡς συνήθως συμβαίνει εἰς τοὺς βαρέως ἀσθενοῦντας. Ἐν πρώτοις μὲ κατέλαβε φόβος καὶ συγκίνησις, διότι ἐνόμισα ἐμαυτὸν ἑτοιμοθάνατον καὶ διότι διὰ πρώτην ἐκείνην τὴν φορὰν εἰσηρχόμην εἰς νοσοκομεῖον, ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδένα ἐν ἐμοὶ ἠσθανόμην πλέον πόνον, ἀνέλαβον θάρρος, καὶ ἐγερθεὶς τῆς κλίνης μου, ἤρχισα νὰ γνωρίζω τὸν περὶξ ἐμοῦ νοσηλευόμενον κόσμον, μέχρι δὲ τῆς ἑσπέρας κατώρθωτα νὰ μάθω ποῖοι τινες ἦσαν οἱ ἐν τῷ θαλάμῳ ἐκείνῳ τῷ καλουμένῳ τῶν Ἐπιδημικῶν νοσημάτων, συννοσηλευόμενοί μου, οἵτινες, ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων, οἱ πλεῖστοι εἶχον καταφύγει εἰς τὸ νοσοκομεῖον ἵνα ἀνακουφισθῶσιν ἐκ τῶν στρατιωτικῶν κοπώσεων.

Δεξιόθεν τῆς κλίνης μου κατέκειτο στρατιώτης τις, ὅστις, κατὰ τὸ λέγειν του, ἔχων πολιτικὸν φίλον ἀξιωματικόν τινα τοῦ πυροβολικοῦ, κατώρθωσε δι' αὐτοῦ, καίτοι μὴ ὑποφέρων οὐδόλως, νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὸ νοσοκομεῖον, ὡς ἀσθενὴς, καὶ μετὰ συμπλήρωσιν ἐκεῖ δεκαπενταμέρου διαμονῆς, διὰ τοῦ ἰδίου φιλανθρώπου φίλου, θὰ κατώρθωνε νὰ λάβῃ μηνιαίαν ἀνηρρωτικὴν ἄδειαν διὰ τὴν ἑστίαν του, καὶ ἐὰν, μέχρι τῆς λήξεως τῆς ἀνηρρωτικῆς ταύτης ἀδείας του, δὲν ἤθελε διαλυθῇ ἡ ἐπιστρατεία, διὰ τοῦ ἰδίου μέσου θὰ ἐνήργει παράτασιν αὐτῆς καὶ οὕτως ἀπὸ παρατάσεως εἰς παράτασιν, ἐπίστευεν ὁ εὐσυνείδητος τῆς Πατρίδος στρατιώτης, ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ διέλθῃ τὸν ὑπόλοιπον τῆς ἐπιστρατείας χρόνον ἐν μέσῳ τῆς οἰκογενείας του, καὶ ἴσως θὰ κατώρθωσε τοῦτο, ὡς τὸ κατώρθωσαν πλεῖστοι ἄλλοι, οἵτινες εἶχον τὸ εὐτύχημα νὰ ἔχωσι πολιτικοὺς φίλους ἀξιωματικοὺς ἐν τῇ Φρουρᾷ. Ἀριστερόθεν δὲ κατέκειτο ἕτερος στρατιώτης, Ζακύνθιος τὴν πατρίδα, οὗτινος ἐλησμόνησα τὸ ἐπώνυμον καὶ μόνον τὸ κύριον ὄνομα «Διονύσιος» ἐνθυμοῦμαι. Ὁ ἀσθενὴς οὗτος στρατιώτης ἔπασχε δεινῶς καὶ, ὅσως ἦτον ὁ περισσότερον πάσχων πάντων τῶν ἐν τῷ θαλάμῳ τῶν ἐπιδημικῶν νοσημάτων νοσηλευομένων, εἶχε δὲ ἀδελφὸν ἐπίσης στρατιώτην, νεώτερόν του, ὅστις ὑπηρέτει εἰς τὸ αὐτὸ μετ' αὐτοῦ τάγμα εἰς τὸν αὐτὸν λόχον καὶ τὴν αὐτὴν ἐνωματίαν καὶ τὸν ἐπισκέπτετο καθημερινῶς τακτικώτατα μεθ' ὅλου τοῦ ἰδιαζοντος τοῖς καλοῖς ἀδελφοῖς ἐνδιαφέροντος.

Μετὰ δύο ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐν τῷ νοσοκομείῳ εἰσόδου μου, ὁ ἀσθενὴς Διονύσιος ἦτον εἰς χειροτέραν κατάστασιν, ὁ δὲ ὑγιὴς ἀδελφός του ἠναγκάσθη νὰ παραμείνῃ πλησίον του δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἀπουσιάσας ἕνεκα τούτου τῆς τε θεωρίας καὶ τοῦ γυμνασίου, ὅπερ ἐτιμωρεῖτο ἐπιεικῶς διὰ πενθημέρου φυλακίσεως. Τὴν ἐπαύριον ὁ ἀδελφὸς τοῦ Διονυσίου εὑρίσκετο ἐν ταῖς στρατιωτικαῖς φυλακαῖς· τὴν τιμωρίαν του μᾶς ἀνήγγειλε καὶ ἡ παράλειψις τῆς τακτικῆς καὶ προσφιλοῦς του ἐπισκέψεως καὶ συστρατιώτης του τὶς ἐπίσης Ζακύνθιος, σταλεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἐπίτηδες ὅπως λάβῃ πληροφορίας περὶ τοῦ ἀσθενοῦς. Ἡ ἀγγελία ὅτι ὁ ἀδελφός του εὑρίσκετο εἰς τὰς φυλακάς, ὡς βόμβα ἐπέπεσεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ δυστυχεστάτου Διονυσίου. ὅττις μὴ δυνάμενος ἄλλως νὰ πράξῃ, ἀνελύθη εἰς δάκρυα, καὶ μετά τινων στιγμῶν ψυχικὴν συγκίνησιν, στραφεὶς πρός με, ὅστις συνεπόνουν αὐτὸν πάντοτε, μοὶ εἶπε:

— Πιστεύεις ὅτι θὰ ζήσω νὰ ἰδῶ τὸν ἀδερφό μου ὕστερα ἀπὸ πέντε μέρες;

— Μάλιστα, τῷ ἀπεκρίθην, τὸ πιστεύω καὶ τὸ πάρα πιστεύω. Ὄχι μόνον θὰ ζήσῃς, ἀλλὰ θὰ γίνῃς καὶ καλὰ καὶ θὰ πᾷς στὸ σπίτι σου μὲ ἀναρρωτικὴ ἄδεια.

Αἱ ἐνθαρρυντικοὶ λόγοι μου τὸν εὐχαρίστησαν τόσον, ὥστε τὸ πρόσωπόν του ἀμέσως ἔλαβεν ἄλλην χροιὰν, καλλιτέραν.

Τὴν ἐπαύριον εἶχον ἐξυπνήσει λίαν πρωΐ, ἡ δὲ πρώτη μου φροντὶς ἦτο νὰ ἴδω ἐὰν ὁ Διονύσιος ἔζη, διότι ἐνδιεφερόμην πολὺ περὶ αὐτοῦ. Ἡ λειτουργία τῆς πνοῆς του μὲ ἐβεβαίωσεν ὅτι οὗτος ἔζη, βαθέως κοιμώμενος, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησα νὰ τὸν ἐξυπνήσω, εὐλαβούμενος τὴν ἡσυχίαν του. Ἐπειδὴ ὅμως κάτι τι μὲ ὤθει νὰ τὸν ἐξυπνήσω, τὸν ἐξύπνησα κινήσας αὐτὸν διὰ τῆς χειρός μου.

Ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ προσβλέψας με μοὶ εἶπεν:

— Ἄχ! τὶ καλὰ ποῦ ἔκαμες νὰ μὲ ξυπνήσῃς. Ἔγλεπα ἕνα κακὸ ὄνειρο, καὶ, ἂν δὲν μ' ἐξυπνοῦσες, θὰ τὸ ἔγλεπα ἀκόμη χειρότερο, ἀλλὰ καὶ ὅσο εἶδα μὲ φθάνει νὰ μαντέψω τὰ κακά. Δὲν φοβοῦμαι γιατ' ἐμένα καθ λου, γιατὶ ἐγὼ εἶμαι ποῦ εἶμαι πεθαμένος ἀπὸ τόσον καιρὸ, φοβᾶμαι γιὰ τὸν ἀδερφό μου..

Καὶ πρὶν τελειώσῃ τὴν τελευταίαν του λέξιν ἤρχισε νὰ κλαίῃ μετὰ λυγμῶν. Ἐκ περιεργείας τὸν παρεκάλεσα νὰ μοὶ διηγηθῇ τὸ ὄνειρόν του, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ τῷ ἐξηγήσω ἐπὶ καλοῦ, καὶ ἂν ἀκόμη κατὰ τὴν ὀνειροκριτικήν μου ἐσήμαινε τὸ ἐναντίον, ἐκεῖνος δὲ ὑπακούων εἰς τὴν παράκλησίν μου ἤρξατο οὕτωσεὶ διηγούμενος:

— Ἔγλεπα ὅτι εἴμαστε πολλοὶ στρατιῶτες ντυμένοι φορέματα τοῦ νοσοκομείου στὴν ἄκρα τοῦ ποταμοῦ. Ὁ ποταμὸς εἶχε νερὰ κατακόκκινα καὶ ποῦ καὶ ποῦ ἔβγαινε ἕνα κῦμα καὶ ἄρπαζε καμπόσους ἀπὸ μᾶς. Ἐγὼ καὶ τ' ἀδέρφι μου εἴμαστε τόσο κοντὰ,

ποῦ ἀκουμποῦσαν τὰ πόδια μας στὸ νερό. Ὁλοένα τραβιοῦμαστε παραόξω, γιὰ νὰ μὴ μᾶς πάρῃ ἐκεῖνο τὸ κακὸ τὸ κῦμα, ἀλλὰ δὲν μπορούσαμε νὰ τραβηχτοῦμε πίσω σὰν νὰ εἴμαστε κολλημένοι ἐκεῖ πὰ στὴν ἀμμουδιά. Τέλος, ἕνα φοβερὸ κῦμα γλήγορο καὶ ὁρμητικὸ σὰν φτερὸ ὄρνιου μᾶς ἀγκαλιάζει καὶ τοὺς δύο, καὶ πρὶν ἰδῶ ἀκόμα τί θὰ μᾶς ἔκανε μ' ἐξύπνησες...»

— Τὰ ὄνειρα, ἀγαπητέ μου, ἔσπευσα νὰ τῷ ἀπαντήσω, ὅπως τὸν διακόψω ἵνα μὴ ἐξακολουθῶν προσθέσῃ, ὅτι ἤμην μεταξὺ τῶν ὑπὸ τῶν κυμάτων συναρπαζομένων, τὰ ὄνειρα δὲν εἶνε τίποτε, καὶ νὰ μὴ τὰ παίρνῃς γιὰ σωστά. Ὅλοι οἱ σπουδαῖοι ἐπιστήμονες τοῦ κόσμου δὲν δίνουν καμμιὰ σημασία εἰς αὐτά, καὶ φρονοῦν ὅτι προέρχονται ἀπὸ διαφόρους ἐντυπώσεις, ἀπὸ τὴν κατάστασιν τοῦ στομάχου, καὶ ἐπομένως ὅτι δὲν σημαίνουν τίποτε. Ἐγὼ δὲν τὰ βάνω ποτὲ στὸ νοῦ μου.

— Ἄχ! μοῦ ἀπήντησεν, ἡμεῖς στὴ Ζάκυνθο καὶ πρὸ πάντων οἱ χωριάταις, τὰ παρατηροῦμε καὶ βγαίνουν ὅλα.

Τὴν συνομιλίαν μας διέκοψε θόρυβός τις καὶ συνωστισμὸς τῶν ἐντὸς τοῦ θαλάμου μας συννοστηλευομένων, οἵτινες, συνωθούμενοι πρὸς τὰ παράθυρα, παρετήρουν κάτι τι περίεργον ἔξω.

— Τί τρέχει; Τί τρέχει; ἔκραζον πολλοί.

— Κι' ἄλλος! Κι' ἄλλος ἀπήντων ἄλλοι ἐν χορῷ.

— Ἄρρωστος; Ἠρώτων οἱ μὴ ὄντες εἰς θέσιν νὰ βλέπωσι πρὸς τὰ ἔξω, καὶ οἱ μὴ δυνάμενοι νὰ ἐγερθῶσι τῆς κλίνης των.

— Ναί! Ναί! Στὴν κουβέρτα! (κλινοσκέπασμα)

Δὲν εἶχε παρέλθει ἓν λεπτὸν τῆς ὥρας, καὶ πέντε ἕως ἓξ στρατιῶται εἰσῆγον εἰς τὸν θαλαμόν μας ἀσθενῆ τινα, προπορευομένου τοῦ ἐπιλοχίου ἀρχινοσοκόμου.

Μεταξὺ μῶν πολλῶν, οἵτινες συνωστίζοντο περὶ τοῦ νεήλυδος ἀσθενοῦς, ἤμην καὶ ἐγώ, ἀλλ' ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξίς μου, ὅτε εἶδον ὅτι ὁ ἐν λιποθυμῷ καταστάσει ἀσθενὴς ἐκεῖνος ἦτον... ὁ ἀδελφὸς τοῦ Διονυσίου!

— Ἀπαίσιον ὄνειρον! εἶπον κατ' ἐμαυτόν, καὶ ἀπεμακρύνθην.

Ὁ δυστυχὴς δὲν ἐγνώριζεν οὐδὲν περὶ τοῦ ἀδελφοῦ του, οὔτε ἐγὼ ἀπεφάσιζον νὰ τῷ χρησιμεύσω ὡς κακὸς ἄγγελος, διὸ παρεκάλεσα τὸν ἀρχινοσοκόμον, μεθ' οὗ εὑρισκόμην εἰς σχέσεις, νὰ μετακομίσῃ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Διονυσίου εἰς τὴν κλίνην μου, ἐγὼ δὲ νὰ ὑπάγω εἰς τὴν ἀμέσως συνεχομένην, κενωθεῖσαν ἤδη ὑπὸ τοῦ στρατιώτου ἐκείνου, περὶ οὗ ἀνεφέρομεν ὅτι εἶχε τὸν παραθεό του ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ πυροβολικοῦ, ἀναχωρήσαντος τὴν προτεραίαν μὲ τριακονθήμερον ἀναρρωτικὴν ἄδειαν διὰ τὴν ἑστίαν του. Ἡ παράκλησίς μου εἰσηκούσθη, καὶ οἱ δύο ἀδελφοὶ εὑρίσκοντο ὁ εἷς πλησίον τοῦ ἄλλου, παρῆλθε δὲ ὁλόκληρος ἡ ἡμέρα, χωρὶς οὗτοι νὰ γνωρίζωσι τοῦτο καὶ μόλις τὴν ἐπαύριον ἐγνώσθη αὐτοῖς, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἰατρὸς ἐπεθεώρει τοὺς ἀσθενεῖς τοῦ θαλάμου μας. Ἦτο δὲ ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἡ Κυριακὴ τῆς κρεωφάγου!

Ἀνελύθημεν πάντες εἰς δάκρυα ἐπὶ σπαρακτικῇ σκηνῇ τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν δύο ἐτοιμοθανάτων ἀδελφῶν, ἣν δὲν ἐπιχειρῶ νὰ περιγράψω, ἀφίνων ἐλεύθερον τὸν ἀναγνώστην νὰ τὴν ζωγραφίσῃ ἐν τῇ φαντασίᾳ του ὅπως δύναται ἐπὶ τῷ σπαρακτικώτερον.

Ἦτον ἀπερίγραπτος ἡ κατήφεια πάντων τῶν νοσηλευομένων κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ἄλλοτε παρετήρουν μειδιάματα, μικροὺς γέλωτας, μικροὺς ἀστεϊσμούς, καὶ ἤκουον μουρμουρισμὸν καντάδας ἐκ τῶν χειλέων τέκνου τινὸς τῆς Ἑπτανήσου, ἀλλὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην νεκρικὴ σιγὴ ἐπεκράτει ἐφ' ὅλων τὰ χείλη, καὶ μόνον ποῦ καὶ ποῦ ἐξήρχετο κανὲν «ἄχ» ἐκ τῶν σπλάγχνων τῶν ἀτυχῶν ἐκείνων πλασμάτων, ἅτινα σὺν τῇ στερήσει τῆς ἑστίας των, ἐστεροῦντο καὶ τῆς ὑγείας των. Ἕκαστος, καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ ἴσως, ἐνεθυμεῖτο τοὺς γονεῖς του, τοὺς ἀδελφούς του, τὰς ἀδελφάς του, τοὺς οἰκείους, κανὲν γλυκὸ μάτι, πάντας τοὺς συγγενεῖς του καὶ φίλους του, τὸ χωρίον του, καὶ ἐν γένει πᾶν ὅ,τι τὸν συνδέει μετὰ τοῦ προσκαίρου τούτου κόσμου. Καὶ ἐγὼ αὐτός, ἀπεκδυθεὶς τὴν ὅλην τοῦ σώματος καὶ ἐνδυθεὶς τὰ πτερὰ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς φαντασίας, ἐλεύθερος καὶ ὑψιπετὴς ἀπῆλθον μακρὰν τῆς ὀροθετικῆς γραμμῆς, πέραν πρὸς τὴν δεδουλωμένην γῆν, καὶ εἰσῆλθον ἐν τῇ οἰκίᾳ δεκαδώμου μέν, πλὴν ἐνδοξότατον ὄνομα φέροντος χωριδίου τινός. Ἦσαν τὰ πάντα ἐκεῖ πέρα ὡς τὰ ἔβλεπον μέχρι πρὸ δεκαπενταετίας. Ἡ μήτηρ μου ἔπλαθε πήτα, ὁ πατήρ μου ἐκάθητο μετὰ τῶν καλλιτέρων τοῦ χωρίου κύκλῳ στρογγύλης τραπέζης καὶ ἐρρόφα ρακὴν ἐκ τοῦ μολυβδίνου παγουρίου, τὸ ὁποῖον παρεδίδετο ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα πρὸς τὰ δεξιά, ἵνα ἐκ περιτροπῆς πίνωσιν ὅλοι προφέροντες τὰς ἁρμοδίους τῇ ἡμέρᾳ εὐχάς, ἡ ἀδελφή μου, ἐλθοῦσα ἐκ τοῦ χωρίου ἔνθα συνεζεύχθη μετὰ τοῦ συζύγου της καὶ τῆς μονοετοῦς θυγατρός της, γιὰ νὰ κάνῃ τὴν πρώτη ἀποκρηὰ στὸ πατρικό της ἔσερνε τὸ χορὸ εἰς τὸ ἔμπροσθεν τῆς οἰκίας μου μεσοχώρι, καὶ ὁ γκούλιαρας τὸ ἀποκρηάτικο παιγνίδι πολλῶν τῆς Ἠπείρου χωρίων, ἔτριζε σὰν θεριό. Ἐνῷ ἐνετρύφων ἐν τῷ προσφιλεστάτῳ δι' ἐμὲ τούτῳ φαντασιώδει θεάματι τοῦ παρελθόντος, ἠκούσθησαν ἔξωθεν βήματα θορυβώδη, ἦσαν δὲ τὰ τῶν ἰατρῶν, ἅτινα καὶ μ' ἐπανέφερον εἰς τὴν πραγματικότητα.

Φρικτὴ πραγματικότης! Μακρὰν τῆς ἑστίας μου, ἐξόριστος, ἄπελπις, πένης, φθειρόβρυτος στρατιώτης καὶ ἐντὸς νοσοκομείου, ἡ μία εἰκὼν· φυλακισμένος ὁ πατήρ μου ἐν Ἰωαννίνοις, καθὸ πατὴρ ὑπηρετοῦντος ἐν τῷ ἑλληνικῷ στρατῷ, ἡ δευτέρα εἰκὼν· ἡ ἀδελφή μου καὶ ὁ σύζυγός της ἐν τῷ τάφῳ, ἡ τρίτη εἰκὼν· καὶ ἔρημος καὶ δακρύβρεκτος ἡ μήτηρ μου, ἡ τετάρτη εἰκών... Παραλείπω καὶ πέμπτην εἰκόνα...

Οἱ ἰατροὶ εἰσελθόντες, ἤρχισαν νὰ παρατηρῶσι καὶ νὰ ἐξεταζωσι τοὺς ἀσθενεῖς τοῦ θαλάμου μας. Ἐσταμάτησαν πρὸ τῶν δύο ἀδελφῶν, ἐστηθοσκόπησαν αὐτούς, διέταξαν νέα φάρμακα, ἐκ δὲ τῆς συνομιλίας των γενομένης εἰς δολοφονημένην γαλλικήν, ἐνόησα, ὅ,τι ἡ δυστυχὴς αὕτη δυὰς ἔπασχεν ἐκ τυφοειδοῦς πυρετοῦ καὶ ὀλίγα ἦσαν τὰ ψωμιά της.

Ἕνεκα μεγίστης συμπαθείας ἐπλησίασα τὸν Διονύσιον, ὅστις μετὰ διακεκομμένης φωνῆς, μοῦ εἶπε ὅτι μὲ ἤθελε πολύ.

— Πέ μου, τῷ εἶπον, μήπως θέλῃς τίποτε ἀπ' ὄξω; Κανένα πορτοκάλλι, κανένα λεῖμόνι, κανένα ἄλλο ἀρρωστικό;

— Ὄχι! μοῦ εἶπε, θέλω νὰ μοῦ κάνῃ ἕνα τηλεγράφημα στὸ πατέρα μου, νὰ πάρῃ τὴ μάννα μου καὶ ν' ἄρθουν ἐδῶ γιὰ νὰ μᾶς θάψουν μὲ τὰ χέρια τους.

Ἔσπευσα νὰ ζητήσω τὰ πρὸς γραφὴν ἀναγκαῖα ἐκ τοῦ γραφείου τοῦ νοσοκομείου, οὗτινος ὁ γραφεὺς στρατιώτης ἀνῆκεν εἰς τὴν ἑνωματίαν μου καὶ καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ Διονυσίου ἔγραψα τὸ τηλέγράφημα, τὸ ὁποῖον ἐξαπέστειλα διὰ τῆς ὑπηρεσίας εἰς τὸ τηλεγραφεῖον.

Τὴν ἐπαύριον Δευτέραν, μολονότι δὲν ἤμην ἀρκετὰ καλά, ἐζήτησα τὸ ἐξιτήριόν μου, ἵνα ἐπιστρέψω εἰς τὸ σῶμα μου, διότε μ' ἐστενοχώρει ἡ περαιτέρω ἐν τῷ Νοσοκομείῳ διατριβή μου. Ἔφυγα χωρὶς ν' ἀποχαιρετήσω τοὺς δύο ἐτοιμοθανάτους ἀδελφούς, ἐκ φόβου, μὴ ἡ ἀναχώρησίς μου τοὺς πικράνῃ καὶ ἐπιδράσῃ εἰς τὴν κατάστασίν των, τὴν ἐπαύριον ὅμως Τρίτην ἐπανῆλθον καὶ τοὺς εὗρον ἐν ἔτι χειροτέρᾳ καταστάσει. Δὲν ἠθέλησα νὰ προβῶ εἰς οὐδεμίαν ἐρώτησιν ἢ ἐνθάρρυνσιν, διότι τὰ ἐθεώρουν περιττά, καὶ ἐνῷ ἡτοιμαζόμην νὰ ἀπέλθω, παρετήρησα ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου τοῦ Διονυσίου ἀνοικτὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν δὲν γνωρίζω τί μὲ ὤθησε νὰ ρίψω ἐπ' αὐτῆς τὸ βλέμμα καὶ νὰ τὴν ἀναγνώσω. Μολονότι ἔκτοτε πολὺς παρῆλθε χρόνος, ἐνθυμοῦμαι τὸ κείμενον τῆς ἐπιστολῆς ταύτης σὰν τὸ «Πάτερ ἡμῶν» Ἰδοὺ αὐτό:

«Νησὶ τῆς Ζάκυνθο 7 Φλεβαριοῦ 1886

«Ψυχές μου παιδιά μου, σᾶς φιλῶ γλυκὰ-γλυκά!

«Ἀφόντες ἐφύγετε, ἔφυγε ἡ ψυχή μου ἀπὸ κου»φάρι μου. Ψωμὶ δὲν μοῦ πάει, ὕπνος δὲν μὲ κολ»λάει, καὶ ζῶ μόνο μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ σᾶς δεχτῶ »γλήγορα. Ἀλήθεια, ὅτι ὅλαις ἡ μαννάδες ὑποφέρουν »σήμερα, ἀλλὰ θὰ ἔχουν καὶ ἄλλα παιδιὰ ποῦ βλέ»πουν. Ἐγὼ ἡ καϋμένη δὲν ἔχω ἄλλο ἀπὸ σᾶς τὰ »δύο. Ἐφύγετε καὶ ἔφυγε ἡ καρδιά μου καὶ ἐχάσανε »τὰ μάτια μου τὸ φῶς τους. Ψωμὶ ἔχω τὸν πόνο »τοῦ ξεχωρισμοῦ σας καὶ προσφάγι τὰ δάκρυα μου. »Πότε θὰ σᾶς δεχθῶ ἡ καϋμένη, νὰ σᾶς σφίξω στὴν »ἀγκαλιά μου. Ἀδιάκοπα παρακαλῶ τὸν θεό, τὴν »Παναγιὰ καὶ τὸν Ἅγιο, νὰ φυλάνε καὶ σᾶς καὶ ὅλα »τὰ παιδιὰ τῶν μαννάδωνε, ποῦ βρίσκεστε στὰ σύ»νορα, στὰ χιόνια καὶ στὸ στόμα τοῦ ντουρεκιοῦ τοῦ »ὀχτροῦ.

«Μαθετε ὅτι μᾶς ἐστείλανε προξενιὲς ἀπὸ δύο »καλὰ μέρια γιὰ τὰ δύο σας, ἀλλὰ δὲν ἀποφάσισα »πρὶν πατήσετε τὸ ποδάρι στὸ νησί.

«Ὁ Πατέρα σας πάει ἀπὸ τρεῖς μέρες στ' χώρα »καὶ αὐτὸν ἡ ξενειτιά σας τὸν τρώει.

«Καὶ πάλι σᾶς φιλῶ γλυκὰ χίλιες φορὲς στὰ μάτια

Ἡ μητέρα σας»

Συνεκινήθην μέχρι δακρύων ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, καὶ ἐξῆλθον τεθλιμμένος εἰς τὸν ὕψιστον βαθμόν. Τὴν ἐπαύριον ἐπέστρεψα καὶ πάλιν, ἀλλὰ φεῦ! οἱ δύο ἀδελφοὶ δὲν εὑρίσκοντο ἐπὶ τῶν κλινῶν των· εἰς δὲ νοσοκόμος μαντεύσας τὸν σκοπόν μου, μοῦ ἀπήντησεν ἔνδακρυς:

Σήμερον τοὺς βρήκαμε καὶ τοὺς δύο πεθαμένους καὶ τοὺς μεταφέραμε στὸ νεκροταφεῖο!

Ἀνεχώρησα ἀμέσως, χωρὶς νὰ εἴπω τι εἰς τὸν νοσοκόμον, ἐπανελθὼν εἰς τὸν λόχον μου. Οἱ ὀφθαλμοί μου ἦσαν στεγνοί, τὰ δάκρυά των ὅμως ἔρρεον ἐντὸς τῆς καρδίας μου.

Τὴν ἐπαύριον διετάχθην, ὑπὸ τοῦ ἐπιλοχίου τοῦ λόχου μου νὰ ὑπάγω ἐπὶ κεφαλῆς πέντε ἀνδρῶν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον καὶ νὰ συνοδεύσω ὡς ἔνοπλος φρουρὰ δύο νεκροὺς μέχρι τοῦ Νεκροταφείου. Ἀπῆλθον.

Ἐν τῇ περιοχῇ ὑπερχιλιέτιδος ἐκκλησίας βυζαντινοῦ ρυθμοῦ, Παργιορίτσας (παρηγορητρίας) καλουμένης καὶ τιμωμένης ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς Θεομήτορος, ἔχαινον δύο τάφοι ὁ εἷς πλησίον τοῦ ἄλλου. Ἐκεῖ κατετέθησαν τὰ πτώματα τῶν δύο ἀδελφῶν, εἰς δὲ τοὺς πρώτους βώλους τοῦ χώματος, οἵτινες ἐρρίφθησαν ἐπ' αὐτῶν, ἤχησαν ἀνὰ ἓξ δέκα ὀκτὼ πυροβολισμοί, ριφθέντες ὑπὸ τῆς ἐνόπλου φρουρᾶς καὶ ἀντικαταστήσαντες ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὰ δάκρυα τῆς μητρός, τοῦ πατρός, τῶν συγγενῶν καὶ τῶν φίλων!

. . . . . .

Μετὰ δύο ἡμέρας, ἤτοι τὸ Σάββατον τῆς Τυροφάγου, ἡμέραν ἐκ τῶν τριῶν ψυχοσαββάτων, ὅτε κατὰ τὴν δημώδη δοξασίαν οἱ νεκροὶ ἐξέρχονται ὡς σκιαὶ ἐν τῷ ἄνω κόσμῳ καὶ γεύονται τῶν πρὸς μνήμην αὐτῶν προσφερομένων κολλύβων, ἀγοράσας δύο λευκὰς λαμπάδας ἐπορευόμην εἰς τὸ νεκροταφεῖον ἵνα ἀνάψω αὐτὰς ἐπὶ τῶν τάφων τοῦ δυστυχοῦς τῶν ἀδελφῶν ζεύγους, φθασας δ' ἐκεῖ εὗρον ἄνδρα καὶ γυναῖκα, ὑπερβάντας τὸ πεντηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των, ὀλοφυρομένους καὶ τίλλοντας τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς των! Ἦσαν οἱ δυστυχεῖς γονεῖς των!

Ἐθεώρησα τὰς λαμπάδας μου περιττὰς πλέον, καθόσον ἔκαιον ἐπὶ τῶν τάφων τῶν δύο ἀδελφῶν τοιαῦται, καὶ ὡς ἐκ περισσοῦ ἐχύνοντο καὶ τὰ θερμότερα δάκρυα, τὰ δάκρυα τῶν γεννητόρων, διὸ στρέψας ἤναψα αὐτὰς ἐπὶ δύο ἀγνώστων μοι στρατιωτικῶν τάφων!

Τὴν ἡμέραν ταύτην ἔχυσα καὶ τὰ τελευταῖα πρὸς ἀνάμνησιν τῶν δύο ἀδελφῶν δάκρυα!!!

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

Η ΖΩΣΑ ΚΑΙ Η ΝΕΚΡΑ

(Ἐξομολόγησις παράφρονος)

—

Πρὸ δύο ἐτῶν εἶμαι κλεισμένος εἰς τὸ φρενοκομεῖον. Εἶμαι τρελλός. Τοῦτο εἶνε βέβαιον, τὸ αἰσθάνομαι. Ἂν καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διαπερᾷ τὸ πνεῦμά μου ἀκτίς τις λογικοῦ, παροδικὴ ἀκτίς,

ὅτις φωτίζει ἐπὶ στιγμὴν τὴν νύκτα τῆς ὑπάρξεώς μου, καὶ καθιστᾷ ἐπαισθητότερον δι' ἐμὲ τὸ ὀρικτὸν αὐτῆς μυστήριον σκότους καὶ ἀκαταμαχήτου εἱμαρμένης...

Γράφω εἰς μίαν τῶν στιγμῶν τούτων, ἐνῷ περὶ ἐμὲ περιφέρονται οἱ συνάδελφοί μου ἐν δυστυχίᾳ, μανιακοί, ἔχοντες νευρικὰς τὰς κινήσεις καὶ ἀνησύχους τοὺς ὀφθαλμούς, παράφρονες, ἔχοντες νωχελῆ τὴν στάσιν, ἠλίθιον τὸ βλέμμα.... Ἐν τούτοις, καίτοι αἰσθάνομαι ὅτι σκέπτομαι καὶ ὅτι ἔχω σῶας τὰς φρένας, ἐννοῶ τὸν χωρισμόν μου ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ γράφω μὲ τὴν ἄφατον θλῖψιν, ὅτι δὲν γνωρίζω ἐὰν αἱ σελίδες αὗται θὰ φθάσωσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μὲ τὴν λυπηρὰν βεβαιότητα, τὴν ὁποίαν γεννᾷ ἡ ἀμφιβολία, μὴ ἡ γαλήνη μου αὕτη ἐκληφθῇ ὡς παραφροσύνη.

Τοιαύτη, νομίζω, εἶνε ἡ ἀπαισία αἴσθησις, ἣ φρικώδης ἐντύπωσις, ἣν πρέπει νὰ αἰσθάνηται ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐνταφιασθεὶς ζῶντανος, ὁ ἄνθρωπος ὅστις, ψηλαφῶν τὰς παρειὰς τοῦ φεύγοντος του, ἀμφιβάλλει ἐὰν ζῇ εἰσέτι, ἀποκτῶν δὲ τὴν πεποίθησιν τῆς ὑπάρξεώς του, αἰσθάνεται πάντοτε ἐν τῇ πεποιθήσει ταύτῃ δισταγμόν τινα περὶ τῶν διανοητικῶν αὐτοῦ δυνάμεων.

Καὶ ὅμως, ἐλπίζω ὅτι οἱ ἄλλοι θὰ θεωρήσωσιν ὡς βεβαιότητα τὴν ἰδέαν μου ταύτην, διότι μοὶ φαίνεται, ὅτι παρατηρῶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πράγματα ὡς θὰ ἔπραττον καὶ ἄλλοτε. καὶ διότι ἐν τῷ νῷ μου ἀναζῶσιν, ὡσεὶ ἀφυπνισθεῖσαι μετὰ μακρὰν νάρκην, μυρίαι ἀναμνήσεις ἃς ἐθεώρουν διὰ παντὸς ἀπωλεσθείσας... ἡ ἀνάμνησις τῆς μητρός μου... μία μεγάλη θλῖψις τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας, ὅταν ἀπεβίωσεν· ἡ γραῖα μου μάμμη... καὶ ἄλλαι... καὶ ἄλλαι...

✣

Αἱ σπαραξικάρδιοι κραυγαὶ τοῦ φρενοβλαβοῦς τοῦ δευτέρου πατώματος, ὃν ὑποβάλλουσιν εἰς τὴν δι' ἐπιχύσεων ψυχρολουσίαν, ἐγείρουσιν ἐν τῇ ψυχῇ μου ὀξύτατον αἴσθημα οἴκτου... αἰσθάνομαι ὅτι ζῶ τὸν βίον μιᾶς καὶ μόνης ἡμέρας, ὅτι ἐξέρχομαι ὡσεὶ ἐκ ληθάργου τινὸς ἐνεργείας, ἐκ ναρκώσεώς τινος παθῶν καὶ αἰσθημάτων, μὲ τὴν ἀπελπιστικὴν βεβαιότητα, ὅτι ἡ θέλησίς μου θὰ παρασυρθῇ καὶ πάλιν εἰς τὴν νάρκωσιν ταύτην.

Αἱ στιγμαὶ αὗται γίνονται σπανιώτεραι. Παρατηρῶ τὸ ὡρολόγιον μετὰ τρόμου, καὶ βλέπω ὅτι μεταξὺ μιᾶς λάμψεως τοῦ λογικοῦ καὶ τῆς ἄλλης τὸ διάστημα αὐξάνει...

Καὶ... ἡ παραφροσύνη γηράσκει... ἡ κόμη μου ἔγινε ψαρά, βαθεῖα δὲ ρυτὶς διαυλακίζει ἤδη τὸ μέτωπόν μου...

Ἐκλειπουσῶν τῶν δυνάμεών μου, ἡ παραφροσύνη θὰ γίνῃ ἀπόλυτος κυρία τοῦ νοῦ μου, ἀπὸ μανιακοῦ δὲ θὰ γίνω παράφρων, θὰ βυθισθῶ δὲ εἰς τὴν ἀπόλυτον ἀσυνειδησίαν...

Ἴσως, θὰ εἶνε καλλίτερον!...

Θὰ εἶνε καλλίτερον, διότι ἡ ἡσυχία, ὅσῳ κτηνώδης καὶ ἂν ᾖ, θὰ διαδεχθῇ τὴν παραφροσύνην τοῦ ἀνθρώπου ὅστις πολλὰ ὑπέφερε...

✣

Ναί, ὑπέφερα πολὺ... οὐχὶ τῶν πάντων τοὺς πόνους, ἀλλὰ τοὺς φοβεροὺς, τοὺς ἀπαισίους ἐκείνους πόνους, τοὺς διαφεύγοντας τὸ λογικὸν καὶ ἐξασθενοῦντας αὐτὸ διὰ τῶν ἀνωφελῶν ἐρωτήσεών των, αἵτινες ἐπιβάλλονται ὡς ἀνάγκη, ὡς εἱμαρμένη.

Δὲν ἤθελον νὰ ἀναμνησθῶ τῆς φρικτῆς ἐκείνης νυκτός... Ἀλλ' ὀφείλω νὰ τὸ πράξω... ὅτῳ καὶ ἂν μὲ σπαράξῃ ἡ ἀπαισία ἰδέα τοῦ θανάτου της...

Θὰ προσπαθήσω νὰ γράψω μὲ τάξιν· πολλαὶ ὅμως ἀναμνήσεις θὰ διαφεύγωσι τὸν νοῦν μου, πολλαὶ λεπτομέρειαι τὴν γραφίδα, διότι τὸ πνεῦμα μου καταβάλλεται ὑπὸ τῆς πληθύος τῶν ἀναμνήσεων.

Ἐκτὸς δὲ τούτου, ἤθελον νὰ χωρίσω τὰ γεγονότα ἀπὸ ἐμέ, ἤθελον νὰ τὰ διηγηθῶ μετὰ γαλήνης, τῆς ὁποίας στεροῦμαι, μετ' ἀπαθείας, ἣν δὲν εὑρίσκω...

Προβλέπω, ὅτι τοῦτο εἶνε ἀδύνατον, διότι πᾶν ὅ,τι θὰ εἴπω συνδέεται τόσῳ στενῶς μετὰ τοῦ παρελθόντος μου καὶ μετὰ τοῦ ἀθλίου παρόντος, ὥστε ἡ ψυχὴ δὲν δύναται ν' ἀποκοιμηθῇ, δὲν δύναται νὰ μὴ ἔχῃ οἰμωγὰς, ἀπελπισίας, κατάρας, βλασφημίας...

✣

Τὴν ἐνθυμοῦμαι τὴν ἀπαισίαν ἐκείνην νύκτα... Τὴν ἔβλεπον νεκράν, νεκρὰν διὰ παντὸς... καὶ εἶχον εἰσέτι ἐν τῇ καρδίᾳ ὅλην τὴν θλῖψιν τῆς ἀπωλείας της...

Ἡ φθῖσις τὴν εἶχε φονεύσει πρὸ δύο μηνῶν, καὶ εἶχον ἀσπασθῇ τὸ ὡς κηρίον λευκὸν πρόσωπόν της, ὅπερ περιέβαλλεν ὡς πλαίσιον ἡ ξανθὴ αὐτῆς κόμη... Ἐνῷ γράφω, μοὶ φαίνεται ὅτι αἰσθάνομαι τὸν πάγον τῆς σαρκός της, ὅτι αἰσθάνομαι ἐκεῖνο ὅπερ τότε ἠσθάνθην, ἐν τῷ σκότει τοῦ δωματίου της, ὅπερ ἀμυδρῶς διέκοπτε τὸ φῶς τεσσάρων κηρίων...

Ἦτο παράδοξον αἴσθημα, ὅπερ ἀδυνατῶ νὰ ἐξηγήσω διὰ τῶν λέξεων. Μοὶ ἐφαίνετο, ὅτι προσήγγιζον εἰς τὸν θάνατον... μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἡ Ἅδα, ὑψοῦσα δύο ἀύλους βραχίονας, περιέβαλε δι' αὐτῶν τὸν τράχηλόν μου καὶ παρέσυρεν, ἀγνοῶ ἐὰν τὸ πνεῦμα μόνον ἢ καὶ τὸ σῶμα ἐμοῦ, ἔξω τῆς ζωῆς, εἰς τὸ μηδέν... Ἀπέσπασα τὰ χείλη ἐκ τοῦ παγεροῦ ἐκείνου προσώπου μετ' αἰσθήσεως φρίκης, τὸ ὁμολογῶ, οὐχὶ βεβαίως πρὸς τὴν πτωχὴν νεκράν, ἀλλ' ἕνεκα τῆς ἀποστροφῆς ἐκείνης ἣν πᾶν τὸ ζῶν αἰσθάνεται πρὸς πᾶν τὸ ζῆσαν.

Ὅτε δὲ ἠγέρθην, μοὶ ἐφάνη ὅτι εἰς τοὺς ἀνοικτοὺς αὐτῆς ὀφθαλμοὺς διῆλθεν ὁ ἡλεκτρισμὸς ἐκφράσεώς τινος· μοὶ ἐφάνη, ὅτι αἱ κόραι της ἔλαμψαν ὡς ἐκ τῆς ἐπιρροῆς σκέψεώς τινος, αἰσθήματός τινος, ὅπερ μοὶ ἐτάραξε τὴν ψυχὴν ὡσεὶ ἀπειλή, ὡσεὶ ἀπαισία προρρησις... μοὶ ἐφάνη ὅτι τὸ γλυκὸν αὐτῶν χρῶμα ἐγένετο φλογερόν... Ἀπέσπασα

τὸ βλέμμα, ἔχων παράδοξον ἀδιαθεσίαν ἐν τῇ ψυχῇ. Ἐνῷ ὅμως ἀπέσπων τὸ βλέμμα διὰ νὰ βλέπω, τὰ χείλη τῆς Ἅδας, τὰ ὁποῖα ἐμειδίων πάντοτε τόσῳ γλυκέως, ἐγέλων σαρδόνιον γέλωτα, ὃν ὁ νοῦς μου οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ φαντασθῇ διὰ τὰ χείλη ἐκεῖνα.

Δὲν ἠδυνήθην νὰ συγκρατήσω κραυγὴν λύπης, φόβου, τρόμου, κραυγὴν σανιδίζουσαν ὅλην τὴν ψυχήν μου καὶ τὴν ἀηδίαν αὐτῆς· ἡ κραυγὴ ἐκείνη, ἀντηχήσασα εἰς τὸ σκοτεινὸν τοῦ δωματίου, ἀντήχησεν καὶ ἐντὸς ἐμοῦ, μεταβληθεῖσα ὅμως καὶ διάφορος ἀπὸ ἐκείνης ἣν ἐξέβαλον.

✣

Μετὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἐταξείδευον διὰ νὰ λησμονήσω.

Ἠγάπησα τὴν Ἅδαν ὅπως δὲν ἠγάπᾳ τις εἰμὴ ἅπαξ... καὶ σήμερον, μεθ' ὅσα συνέβησαν, αἰσθάνομαι ὅτι τὴν ἀγαπῶ πάντοτε...

Ἐταξείδευσα, προσπαθῶν ν' ἀπαλλαγῶ τοῦ πιέζοντος τὴν ψυχήν μου ἐφιάλτου. τῆς ἐντυπώσεως τῆς ἀφαιρούσης μοι πᾶσαν ἡσυχίαν καὶ γλυκύτητα.

Δὲν ἠδυνάμην πλέον νὰ ἐνθυμηθῶ τὴν γυναῖκα ἐκείνην, ἣν τόσον ἠγάπησα, χωρὶς νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν μνήμην μου τὸ τρομερὸν φάσμα αὐτῆς ἀποθανούσης· ἐνῷ δὲ ὁ ἔρως μου, ὅστις εἶχε μεταβληθῇ εἰς μυστικήν τινα λατρείαν, εἶχεν ἀνάγκην ν' ἀναπολήσῃ τὸ παρελθόν, νὰ φαντασθῇ τὸ γλυκὺ καὶ πρᾶον μειδίαμά της, τὸν γλυκὺν αὐτῆς ὀφθαλμὸν τὸν πλήρη σκεπτικῆς γαλήνης, ἐπανήρχετο εἰς τὸν νοῦν μου ὁ σαρκασμὸς ὁ παραμορφώσας τὰ χείλη της, τὸ ἀπαίσιον βλέμμα μίσους καὶ ἐκδικήσεως ὅπερ ἐθόλωσε τοὺς ὀφθαλμούς της... τοῦτο δὲ ἀφῄρει ἐν ταῖς ἀναμνήσεσί μου τὴν φαεινὴν γλυκύτητα τῶν προσφιλῶν ἀναμνήσεων, ἔδιδε δ' αὐταῖς σκωπτικήν τινα ἀντανάκλασιν, ἀπαίσιόν τι φῶς...

✣

Δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω πῶς τοῦτο συνέβη, πῶς ἡ φρικτὴ ἐκείνη ὀπτασία ἠδυνήθη νὰ συγκεντρωθῇ ἐν ἀκαρεῖ καὶ νὰ κυριεύσῃ ἁπάσας μου τὰς αἰσθήσεις. Ἦτό τι ἀνώτερον ἐμοῦ... Ἦτο πρόβλημα, ὅπερ δὲν ἠδυνάμην νὰ λύσω, ὅπως δὲν δύναμαι καὶ τώρα. Πῶς νὰ συνδυάσω τὴν ἄπειρον διαφορὰν μεταξὺ τοῦ μειδιάματος καὶ τοῦ βλέμματος τῆς Ἅδας ζώσης, καὶ τοῦ σαρκαστικοῦ μορφασμοῦ ὃν εἶδον ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς Ἅδας ἀποθανούσης;.... Πῶς ἐγεννήθησαν δύο τόσῳ ἀντίθετοι ἐντυπώσεις;

✣

Ἡ ἀπαισία ἐντύπωσις ηὔξανε πάντοτε, παρὰ πᾶσαν μου προσπάθειαν, ἐγίνετο λεπτοτέρα, ἀπέκτα ἀποχρώσεις ἀπὸ σχεδιογραφήματος μετεβάλλετο εἰς εἰκόνα, παρισταμένη μηκέτι παρατηρηθείσας ἀντιράσεις...

— Ὦ! ὁποίαν φρίκην αἰσθάνομαι ἀναλογιζόμενος ταῦτα!...

Ἔμενον ὁλοκλήρους ὥρας ἀναλύων ἐμαυτόν... Ἠρώτων ἐμαυτόν, ἐὰν ἦτο δυνατὸν ὅ,τι συνέβαινε. Ἠσθανόμην ἐν ἐμαυτῷ τὴν διπλῆν προσωπικότητα τῆς Ἅδας· ἐνόουν τὸ παράδοξον τοῦ γεγονότος... καὶ προσεπάθουν ν' ἀναλύσω αὐτό...

Ἡ ἀνάλυσις αὕτη κατέτρυχε τὸ πνεῦμά μου... καὶ ὅμως, ἐπέμενον ὅπως ἐξηγήσω ἐκεῖνο ὅπερ καὶ σήμερον εἶνε δι' ἐμὲ ἀνεξήγητον. Ἤλπιζον ὅτι, ἐὰν εὕρισκον ἐξήγησίν τινα, ἐὰν ἐγνώριζον τὴν αἰτίαν τῶν παραδόξων ἐκείνων γεγονότων, θὰ ἐπανεύρισκον καὶ τὴν ἡσυχίαν...

Ἡ ἐξήγησις ὅμως ἀπεμακρύνετο πάντοτε περισσότερον, τὸ δὲ λογικὸν ἔρευγε...

Ταὐτοχρόνως δὲ, ἐλάμβανε χώραν ἐν τῷ ὀργανισμῷ μου ἄλλο παράδοξον φαινόμενον, ὅπερ εἶνε βεβαίως μία τῶν αἰτιῶν τῆς παραφροσύνης μου.

Ἐνῷ ἐκοιμώμην, ἐξηκολούθουν τὰς αὐτὰς ἐρεύνας, ἐξηκολούθουν, ἐν μέτῳ τοῦ σκιόρωτος τοῦ ὀνείρου, τὴν αὐτὴν ἀναλυτικὴν ἐργασίαν ἣν ἐξετέλουν τὴν ἡμέραν... Ἡ δὲ νυκτερινὴ αὕτη ἐργασία μὲ κατέβαλλεν ἔτι περισσότερον, διότι ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τῆς ἐνεργείας μου καὶ τῇ ἐξουδετερώσει τῶν δυνάμεών μου, ἡ φρικώδης ὀπτασία δὲν εὕρισκεν ἀντίστασιν· ἀφυπνιζόμην δὲ αἰφνιδίως, διότι μοὶ ἐφαίνετο, ὅτι ἡ Ἅδα, ἡ ἀπαίσιος ἐκείνη Ἅδα νεκρά, ἔκειτο πλησίον μου, γινομένη ἔτι φρικωδεστέρα ἐκ τοῦ τάφου, καὶ ὅτι κατεσπάραζε τὴν ψυχήν μου διὰ τοῦ σατανικοῦ αὐτῆς γέλωτος...

✣

Ἡ ἐργασία αὕτη τοῦ νοῦ μὲ κατέστρεφεν· ἀπέκτων ὅμως λεπτότητα αἰσθήσεων, ἥτις ἐνίοτε μ' ἐτρόμαζεν. Ἀνεύρισκον ἀναμνήσεις, ἃς ἐθεώρουν ἀποθανούσας διὰ παντὸς ἐν τῷ πνεύματί μου, ἀναγομένας εἰς τὴν παιδικήν μου ἡλικίαν, ἀσήμαντά τινα πράγματα εἶλκυον τὴν προσοχήν μου, συχνάκις δὲ ἔμενον ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους παρατηρῶν λίθον ἢ τι ἄλλο, ὅπερ δὲν μοὶ ἐφαίνετο νέον... καὶ προσεπάθουν νὰ ἐνθυμηθῶ ποῦ εἶδον αὐτὰ ἄλλοτε, καὶ ἐπετύγχανον, διότι τὸ πνεῦμα μου εἶχεν ἀποκτήσει ἔκτακτον λεπτότητα αἰσθήσεων, οὐχὶ μόνον διὰ τὰ παρόντα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ πολὺ παλαιότερα.

Αἱ ὀπτασίαι, ἐν τῷ μεταξύ, ἐγένοντο συχνότεραι καὶ φρικωδέστεραι, αἱ δὲ τῆς ἐγρηγόρσεως μετὰ τῶν τοῦ ὕπνου. Δὲν δύναμαι νὰ εἴπω, ἐὰν τοῦτο συνέβαινε, διότι ὁ νοῦς μου ὠνειρεύετο ὅταν ἠγρύπνουν, ἢ μᾶλλον, διότι δὲν ἐκοιμᾶτο τὴν νύκτα.

Ἴσως καὶ τὰ δύο...

Ὁπωσδήποτε, νύκτα τινὰ, ἀγνοῶ ἐὰν ἐκοιμώμην ἢ ὄχι, ἡ Ἅδα ἐνεφανίσθη μοι... Ναί, ἐνεφανίσθη... καίτοι δὲ ἀμφιβάλλω διὰ τὸν ἑαυτόν μου κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, καθ' ἣν ἔχω τὴν δύναμιν νὰ ἐρευνήσω τὸ παρελθόν μου, δὲν δύναμαι νὰ εἴπω ἐὰν ἦτο ὀφθαλμαπάτη ἢ πραγματικότης...

Ἐκοιμώμην ἐντὸς εὐρυτάτου δωματίου ἐλβετικοῦ ξενοδοχείου... ἡ σιγὴ ἦτο βαθυτάτη... Μοὶ φαίνεται ὅτι ἀκούω εἰσέτι τὸν τριγμὸν τῶν βημάτων της ἐπὶ τοῦ ξυλίνου δαπέδου, ὅτι βλέπω τὸν ἀπαίσιον φωσφορισμὸν τῶν ὀφθαλμῶν της, ὅτι βλέπω, ἢ

κάλλιον ὅτι μαντεύω, ὅτι αἰσθάνομαι ἐν τῷ σκότει τὸν ὁρικτόν, τὸν σατανικὸν ἐκεῖνον γέλωτά της...

Οἱ ὀφθαλμοί μου διεστάλησαν... ψυχρὸς ἱδρὼς ἐκόλλησε τὰς τρίχας τῆς κόμης μου ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῶν μηνίγγων μου... ἡ ἀναπνοή μου διεκόπη... Ἐνθυμοῦμαι, ὅτι ἐπὶ ὁλόκληρον στιγμὴν, ἐν τῇ σιγῇ ἐκείνῃ, ἠσθάνθην τὴν καρδίαν μου πάλλουσαν τόσῳ βιαίως, ὡστεῖ ἤθελε νὰ διαρραγῇ... Εἶτα δὲ, γονυπετὴς ἐπὶ τῆς κλίνης, ἐνθυμοῦμαι ὅτι τὴν εἶδον προσεγγίζουσαν βραδέως, ἀπειλητικῶς... Εἶτα αἱ ἀναμνήσεις συγχέονται... καὶ αἰσθάνομαι ἀκόμη τὴν ἄρρητον ἐντύπωσιν παγετώδους ἀσπασμοῦ... τὴν ἐντύπωσιν τοῦ πάγου τοῦ τάφου.

Καὶ θμως, τὴν ἀγαπῶ ἀκόμη τὴν Ἅδαν, καίτοι δὲν δύναμαι νὰ ἐνθυμηθῶ τὴν μορφήν της, καίτοι μεταξὺ αὐτῆς καὶ ἐμοῦ παρεμβάλλεται τὸ φοβερὸν φάντασμα, θπερ εἰς αὐτὴν μὲν ἀφῆρεσε τὴν καλλονὴν, εἰς ἐμὲ δὲ τὸ λογικόν!

Μετ' ὀλίγα λεπτὰ, ἐγὼ, ὁ γαλήνιος παρατηρητὴς τοῦ ἑαυτοῦ μου, περιβεβλημένος τὸ σιδηροῦν ἐσωκάρδιον, θὰ παλαίσω κατὰ τῆς σκιᾶς ταύτης, ἣν αἰσθάνομαι προσεγγίζουσαν, κυριεύουσαν τὸν νοῦν μου, ταράττουσαν τὸ λογικόν μου!...

Μιλάνον, ... 88

Α. Γ. ΒΙΑΓΚΗ

(Ἐκ τοῦ προσεχῶς ἐκδοθησομένου βιβλίου: Ἡ κρίσις ἐν τῇ παραφροσύνῃ).

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ
ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΡΟΖΕΤΟΥ

(Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδγάρδου Πόε. Μετάφρ. Κ, Ι. Πρασσᾶ)

(Συνέχεια)

—

«Ὁλόκληρος αὕτη ἡ παράγραφος φαίνεται ἤδη ἡμῖν ὡς ἄθροισμα ἀσυνεπῶν καὶ ἀσυναρτήτων ἰδεῶν. Ἡ πεῖρα δὲν διδάσκει πάντοτε ὅτι διὰ τὴν ἀποσύνθεσιν τῶν σωμάτων τὴν ἐπαρκῆ πρὸς ἀνάδυσιν αὐτῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, ἀπαιτεῖται ὡρισμένον χρονικὸν διάστημα. Ἤτε ἐπιστήμη καὶ ἡ πεῖρα, ἀμφότεραι ἀποδεικνύουσιν, ὅτι ἡ ἐποχὴ τῆς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ἀναδύσεως τῶν πτωμάτων εἶνε καὶ δέον νὰ εἶνε ἀόριστος. Ἀλλ' ἐπιθυμῶ νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν ὑμῶν ἐπὶ τῆς διακρίσεως μεταξὺ πτωμάτων ἁπλῶς πεπνιγμένων καὶ πτωμάτων ριφθέντων ἐν τῷ ὕδατι εὐθὺς μετὰ βίαιον θάνατον. Καίτοι ὁ συντάκτης παραδέχεται τὴν διάκρισιν ταύτην, ἐν τούτοις ἐπάγει ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ὑπὸ τὴν αὐτὴν κατηγορίαν. Εἴδομεν τινὶ τρόπῳ ὁ ὄγκος τοῦ σώματος τῶν ἁπλῶς πνιγομένων καθίσταται βαρύτερος τοῦ ἐκτοπιζομένου ὕδατος, καὶ ἐδείξαμεν ἐκεῖ, ὅτι δὲν θὰ κατεβυθίζετο ποσῶς ὁ πνιγεὶς ἂν μὴ οἱ βραχίονές του ἐχειρονόμουν ἄνωθεν τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος καὶ ἂν μὴ κατέβαλλεν οὗτος ὑπὸ τὸ ὕδωρ προσπαθείας ὅπως ἀναπνεύσῃ, αἵτινες ἐπέτρεψαν εἰς τὸ ὑγρὸν ν' ἀντικαταστήσῃ ἐντὸς τῶν πνευμόνων τὸν πληροῦντα αὐτοὺς ἀέρα. Ἀλλ' αἱ κινήσεις αὗται καὶ προσπάθειαι οὐδὲν κοινὸν ἔχουσι πρὸς σῶμα ριφθὲν ἐν τῷ ὕδατι κατόπιν βιαίου θανάτου. Οὕτω, ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπτώσει, γενικὸς ἐπικρατεῖ κανὼν, ὅτι τὸ σῶμα δὲν καταβυθίζεται ποσῶς, πρᾶγμα ὅπερ ὁ «Ἀστὴρ» προφανῶς ἀγνοεῖ. Τότε δὲ, καὶ τότε μόνον, τὸ πτῶμα τοῦτο ἐξαφανίζεται ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ὁπόταν ἡ ἀποσύνθεσις προχωρήσῃ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε αἱ σάρκες ἀποσπασθῶσι τῶν ἀστέων.

«Καὶ τώρα τὶ θὰ σκεφθῶμεν περὶ τῆς γνώμης, ὅτι τὸ ἀνευρεθὲν πτῶμα δὲν δύναται νὰ εἶναι τὸ τῆς Μαρίας Ροζέτου, καὶ τοῦτο διότι ἀνευρέθη μετὰ τὴν πάροδον τριῶν μόνον ἡμερῶν; Ἐὰν μὲν ἐπνίγη, δὲν κατεποντίσθη, καθότι ἦτο γυνὴ· καὶ ἐὰν δὲ εἶχε καταποντισθῇ, ἠδυνήθη ν' ἀναφανῇ μετὰ παρέλευσιν εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν. Οὐδεὶς ὅμως θεωρεῖ αὐτὴν ἁπλῶς πνιγεῖσαν· καὶ ἐὰν, πρὶν ἢ ριφθῇ ἐν τῷ ποταμῷ ἐφονεύθη, ἔμεινεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ἐπιπλέουσα καὶ ἦτο δυνατὸν ν' ἀνεύρισκέ τις αὐτὴν πολὺ ἔτι ἐνωρίτερον.

«Ἀλλ' ἐὰν, λέγει ὁ Ἀστὴρ, τὸ σῶμα μετὰ τὸν φόνον ἐτηρεῖτο ἐπὶ τῆς παραλίας μέχρις ἑσπέρας τῆς τρίτης, θ' ἀνευρίσκετο ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ἴχνος τι τῶν δολοφόνων».

«Ἐνταῦθα δυσχερὲς εἶνε ν' ἀντιληφθῇ τις εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν πρόθεσιν τοῦ γράφοντος. Προσπαθεῖ οὗτος νὰ προδιαθέσῃ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀναγνώστου ἐναντίον ἐκείνου, ὅπερ θεωρεῖ ὡς πρόσκομμα ἐπὶ τῆς θεωρίας του, τοῦ ὅτι δηλ. τὸ πτῶμα, μεῖναν δύο ἡμέρας ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, ὑπέστη ἀποσύνθεσιν ταχεῖαν, ταχυτέραν ἢ ἐὰν διήρχετο τὸ διάστημα τοῦτο ἐν τῷ ὕδατι. Σκεπτόμενος ὅτι ἐὰν τοιοῦτό τι συνέβη, τότε καὶ μόνον τὸ πτῶμα θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιπλέῃ τοῦ ὕδατος τὴν Τετάρτην, σπεύδει ν' ἀποδείξῃ, ὅτι τὸ πτῶμα δὲν εἶχε παραμείνει ἐπὶ τῆς ἀκτῆς· διότι, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θ' ἀνευρίσκετο ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ἴχνος τι τῶν δολοφόνων. Ὁ συλλογισμὸς οὗτος θὰ κινήσῃ βεβαίως τὸν γέλωτα ὑμῶν. Ἀδυνατεῖτε νὰ κατανοήσητε, ὡς ἐπίσης καὶ ἐγὼ, πῶς ἠμάλλον ἢ ἤττον μακρὰ διαμονὴ τοῦ πτώματος ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ἠδύνατο νὰ πολλαπλασιάσῃ τὰ ἴχνη τῶν δολοφόνων.

«Ἡ ἐφημερὶς ἐξακολουθεῖ· «Καὶ τέλος, λίαν ἀπίθανον εἶνε ὅτι ἐρρίφθη τὸ πτῶμα ἐν τῷ ὕδατι χωρὶς βάρος τι, ἵνα παρασύρῃ αὐτὸ, ἐν ᾧ κακοποιοὶ ἐκτελέσαντες δολοφονίαν ὁποία ἡ ὑποτιθεμένη, ἠδύναντο λίαν εὐκόλως νὰ λάβωσι τὴν πρόνοιαν ταύτην».

«Παρατηρήσατε ἐνταῦθα τὴν γελοίαν τῶν ἰδεῶν σύγχυσιν! Οὐδεὶς, οὐδ' αὐτὸς ὁ Ἀστὴρ, ἀμφισβητεῖ, ὅτι ἐπὶ τοῦ πτώματος ἐτελέσθη πρότερον δολοφονία, καθότι τὰ ἴχνη τῆς βίας εἶνε ὀφθαλμοφανῆ. Ὁ μόνος τοῦ Ἀστέρος σκοπὸς εἶνε, τὸ νὰ καταδείξῃ, ὅτι τὸ πτῶμα δὲν εἶνε ἡ Μαρία. Ἐπιθυμεῖ νὰ καταδείξῃ, ὅτι ἡ Μαρία δὲν ἔχει δολοφονηθῇ, ὄχι ὅμως καὶ ὅτι τὸ πτῶμα δὲν ἀνήκει εἰς

πρόσωπον προηγουμένως δολοφονηθέν. Ἐν τούτοις, ἐκ τῆς παρατηρήσεώς του δὲν ἐξάγεται, εἰμὴ τὸ τελευταῖον μόνον. Ἰδοὺ ὅτι οὐδὲν βάρος εἶνε προσηρτημένον ἀπὸ τοῦ πτώματος, ἐν ᾧ δολοφόνοι, ρίπτοντες πτῶμα ἐν τῷ ὕδατι, οὐδέποτε θὰ ἠμέλουν νὰ προσαρτήσωσι τοιοῦτο. Ἄρα, δὲν ἔχει ριφθῇ ἐκεῖ τὸ πτῶμα ὑπὸ δολοφόνων. Αὐτὸ καὶ μόνον εἶνε πᾶν τὸ μέχρι τοῦδε ἀνακαλυφθὲν, ἐὰν πράγματι ἀνεκαλύφθη τι· διὰ δὲ τὸ περὶ ταυτότητος ζήτημα, οὐδεμία ἐγένετο ἐξακρίβωσις, καὶ ὁ Ἀστὴρ πολὺν καταβάλλει κόπον ἵνα ἤδη ἀναιρέσῃ ὅ,τι πρὸ μικροῦ ἔτι ὑπεστήριζεν· «Εἴμεθα ὅλως πεπεισμένοι, λέγει, ὅτι τὸ ἀνευρεθὲν πτῶμα ἀνήκει εἰς γυναῖκα δολοφονηθεῖσαν προηγουμένως».

«Καὶ δὲν εἶνε αὕτη ἡ μόνη περίπτωσις, εἰς τοῦτο ἰδίως τὸ μέρος τοῦ θέματος, καθ' ἣν ὁ ἡμέτερος ἀρθρογράφος ἀντιφάσκει, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῇ, πρὸς τὰς ἰδίας ἑαυτοῦ κρίσεις. Ὁ προφανής του σκοπὸς εἶνε, ὡς ἔχω εἴπει, ἡ ὅσον οἷόν τε πλειοτέρα σμίκρυνσις τοῦ ἀπὸ τῆς ἐξαφανίσεως τῆς Μαρίας μέχρις ἀνευρέσεως τοῦ πτώματος χρονικοῦ διαστήματος. Ἐν τούτοις, τὸν βλέπομεν ἐπιμένοντα, ὅτι εἶδε τὴν νεάνιδα ἀφ' ἧς στιγμῆς αὕτη ἐγκατέλιπε τὴν μητρικὴν οἰκίαν· «Οὐδεμίαν, λέγει, κατάθεσιν ἔχομεν δεικνύουσαν, ὅτι ἡ Μαρία Ροζέτου, ὑπῆρχεν ἔτι μεταξὺ τῶν ζώντων μετὰ τὴν ἐννάτην ὥραν, κυριακὴν 22 Ἰουνίου».

«Τὸ ἐπιχείρημά του αὐτὸ θίγει ἀκριβῶς τὴν πορείαν τῆς ὑποθέσεως, καὶ κάλλιον θὰ ἔπραττεν ὁ συντάκτης τοῦ Ἀστέρος ἀποσιωπῶν τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ζητήματος· διότι, ἐὰν τυχὸν παρουσιάζετό τις, λέγων, ὅτι εἶδε τὴν Μαρίαν κατὰ τὴν δευτέραν ἢ τὴν τρίτην, τὸ ἐν λόγῳ διάστημα θὰ ἐσμικρύνετο σημαντικῶς, καὶ συμφώνως πρὸς τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι τοῦ ἀρθρογράφου, θὰ ἐσμικρύνετο ὡσαύτως καὶ ἡ πιθανότης περὶ τῆς ταυτότητος τοῦ πτώματος μετὰ τῆς ἐργάτιδος. Εἶνε προσέτι κωμικὴ ἡ μετὰ σταθερᾶς πεποιθήσεως ἐπιμονὴ τοῦ Ἀστέρος ὡς πρὸς τοῦτο.

«Ἐξετάσατε ἤδη ἐκ νέου τὸ μέρος τοῦ συλλογισμοῦ, τὸ πραγματευόμενον τὴν παρὰ τοῦ Μπωβαὶ ἀναγνώρισιν τοῦ πτώματος. Ὁ Ἀστὴρ φαίνεται προφανῶς συλλαμβάνων ὑποψίας διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ βραχίονος τρίχωσιν. Ὁ κ. Μπωβαὶ, μὴ ὢν μωρός τις, ἐν τῇ πιστοποιήσει περὶ ταυτότητος τοῦ πτώματος, δὲν θὰ ἠρκεῖτο εἰς μόνην τὴν ἔνδειξιν τῆς ἐπὶ τοῦ βραχίονος τριχώσεως, καθότι οὐδεὶς βραχίων στερεῖται τριχώσεως. Ἡ γενικότης τῶν ἐκφράσεων τοῦ Ἀστέρος εἶνε καθαρὰ διαστροφὴ τῶν καταθέσεων τοῦ μάρτυρος. Ἀφοῦ ὁ τελευταῖος οὗτος παρέσχε τὴν τρίχωσιν ὡς ἴδιον γνώρισμα, θ' ἀπέβλεψεν ἀναμφιβόλως εἰς χαρακτηριστικὰ εὔλογα πρὸς ἔνδειξιν τῆς ταυτότητος, εἰς τὸ χρῶμα αὐτῆς, τὴν ποσότητα τῶν τριχῶν τὸ μῆκος ἢ τὴν θέσιν.

«Ἡ ἐφημερὶς λέγει· «Ὁ ποῦς αὐτῆς ἦτο μικρός· — ὑπάρχουσι τόσοι μικροὶ πόδες. Ὁ καλτσοδέτης καὶ τὸ ὑπόδημά της οὐδεμίαν ἀπόδειξιν δύνανται νὰ παρέξωσιν· ἀμφότερα τὰ εἴδη ταῦτα πωλοῦνται κατὰ δέματα. Τὸ αὐτὸ δὲ λέγομεν καὶ περὶ τῶν ἐπὶ τοῦ πίλου ἀνθέων. Ὅ,τι πρὸ πάντων ἐπαυξάνει τὴν ἐπιμονὴν τοῦ Μπωβαὶ, εἶνε ἡ πόρπη τοῦ καλτσοδέτου, ἐραμμένη βαθύτερον ἵνα σμικρύνῃ τὸ πλάτος αὐτοῦ. Οὐδὲν ἐκ τούτου ἀποδεικνύεται, διότι τὸ πλεῖστον τῶν γυναικῶν προτιμῶσι νὰ δοκιμάζωσι κατ' οἶκον τοὺς καλτσοδέτας, οὓς ἔζωθεν ἀγοράζουσι, καὶ ἐκεῖ νὰ διασκευάζωσιν αὐτοὺς συμφώνως πρὸς τὸ μέγεθος τῆς κνήμης των».

«Δυσκολευόμεθα νὰ εἰκάσωμεν, ὅτι ἐνταῦθα ὁ ἀρθρογράφος ἐκθέτει τὰς ἀληθεῖς του ἰδέας. Ἐὰν ὁ Μπωβαὶ, ἐξετάζων τὸ πτῶμα, εὗρεν αὐτὸ κατὰ τὰς ἀναλογίας του ἐν γένει καὶ τὴν ἐξωτερικήν του ὄψιν ὅμοιον πρὸς τὴν ἐξαφανισθεῖσαν νεάνιδα, τοῦτο ἤρκει (ἀσχέτως ἔτι πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἐνδυμασίας) ἵνα ἀποφανθῇ οὕτος ἀδιστάκτως. Ἐὰν πρὸς τούτοις εὕρισκον ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ πτώματος τρίχωσιν, ἧς ὁμοίαν ἔφερε καὶ ὁ βραχίων τῆς ζώσης Μαρίας, ἡ γνώμη του ὤφειλε δικαίως νὰ ἐνισχυθῇ ἔτι μᾶλλον. Ἐὰν ἡ Μαρία εἶχε τοὺς πόδας λεπτοφυεῖς, ἡ περὶ ταυτότητος πιθανότης ἔπρεπε ν' αὐξήσῃ κατ' ὄχι ἀριθμητικὴν ἀλλὰ γεωμετρικήν. Προσθέσατε εἰς πάντα ταῦτα καὶ ὑποδήματα, ἅτινα ἐκείνη ἐθεάθη φέρουσα κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐξαφανίσεώς της, καὶ μολονότι τὰ ὑποδήματα πωλοῦνται κατὰ δέματα, θὰ ἴδητε τὴν πιθανότητα αὐξανομένην μέχρι βεβαιότητος. Ὅ,τι καθ' ἑαυτὸ δὲν θὰ ἦτο ἔνδειξις ταυτότητος, καθίσταται, ὁπόταν τεθῇ πρὸς ἐνίσχυσιν, μία τῶν ἀσφαλεστέρων ἐνδείξεων. Προσθέτωμεν, τέλος, εἰς ταῦτα καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ πίλου ἄνθη, ὅμοια καθ' ὁλοκληρίαν πρὸς τὰ τῆς ἀπολεσθείσης νεάνιδος, καὶ οὐδὲν πλειότερον θὰ ποθήσωμεν νὰ μάθωμεν. Ἓν μόνον ἐξ αὐτῶν τῶν ἀνθέων, καὶ οὐδὲν πλειότερον θὰ ποθήσωμεν νὰ μάθωμεν· ἀλλὰ τί θὰ εἴπωμεν ὅταν ἔχωμεν δύο τοιαῦτα, ἢ τρία, ἢ καὶ πλειότερα; Ἑκάστη τῶν ἐνδείξεων τούτων ἀποτελεῖ μίαν περιπλέον μαρτυρίαν, μαρτυρίαν οὐχὶ προστιθεμένην εἰς τὴν προηγουμένην ἀπόδειξιν ἀλλ' ἐπαυξάνουσαν ἐκείνην καταπληκτικῶς. Ἐπὶ τῆς μακαρίτιδος ἀνευρίσκομεν ἤδη καλτσοδέτας ὁμοίους πρὸς ἐκείνους οὓς ἐφόρει ἡ ζῶσα Μαρία· ἡ ἐξακολούθησις τῶν ἐρευνῶν τῷ ὄντι καταντᾷ αὐτόχρημα ἀνόησια.

Πρὸς τούτοις ὅμως, εὑρίσκομεν τὴν πόρπην τῶν καλτσοδετῶν ἐραμμένην βαθύτερον, ἵνα καταστήσῃ αὐτοὺς στενοτέρους, ὡς ἔπραξε τοῦτο ἡ Μαρία ὀλίγον πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς της ἀπὸ τῆς οἰκίας. Τὸ ν' ἀμφιβάλλωμεν ἔτι, εἶνε παραφροσύνη ἢ ὑποκρισία. Ὅ,τι ὁ Ἀστὴρ λέγει σχετικῶς πρὸς τὴν σμίκρυνσιν ταύτην τοῦ καλτσοδέτου, ἥτις δέεν κατ' αὐτὸν νὰ θεωρηθῇ ὡς τι ὅλως σύνηθες, οὐδὲν ἄλλο δεικνύει ἢ τὴν ἐν τῇ πλάνῃ ἐπιμονὴν αὐτοῦ. Ἡ ἐλαστικότης καλτσοδέτου μετὰ πόρπης εἶνε ἀρκούσα ἔνδειξις τοῦ ἐκτάκτου χαρακτῆρος μιᾶς τοιαύτης σμικρύνσεως. Πρᾶγμα κατεσκευασμένον οὕτω ὥστε νὰ προσηρμόζηται καλῶς, κατὰ σπανίας περιπτώσεις ἔχει ἀνάγκην ἐπιδιορθώσεως. Ἴσως κατόπιν παθήματός τινος, ἐν τῇ πλέον κυρίᾳ αὐτοῦ σημασίᾳ, οἱ καλτσοδέται τῆς Μαρίας ἔσχον ἀνάγκην τῆς ἐν λόγῳ σμι-

κρύνσεως. Αὐτὸ καὶ μόνον τὸ δεῖγμα ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ λίαν ἐπαρκὴς ἀπόδειξις τῆς ταυτότητός της. Ἀλλὰ τὸ ἐνδιαφέρον δὲν εἶνε, ὅτι τὸ πτῶμα ἔφερε τὰς καλτσοδέτας τῆς ἀπολεσθείσης νεάνιδος, ἢ τὰ ὑποδήματά της, ἢ τὸν πῖλον της ἢ τὰ ἄνθη τοῦ πίλου της, ἢ ἰδιαίτερόν τι γνώρισμα, ἢ τὴν ἐξωτερικὴν ἐκείνης θέαν καὶ τὰς γενικὰς ἀναλογίας ἐν γένει· — τὸ σημαντικὸν εἶνε ὅτι τὸ πτῶμα κατέχει ἓν ἕκαστον τούτων, καὶ τὰ κατέχει ἐν σ υ ν ό λ ῳ.

Ὁ Ἀ σ τ ὴ ρ, λοιπόν, νομίζων ὅτι παρέχει δεῖγμα ὀξυνοίας, οὐδὲν ἄλλο πράττει ἢ ψιττακίζει τὰς φλυαρίας τῶν ἀνθρώπων τοῦ νόμου, οἵτινες, ἀφ' ἑτέρου, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ψιττακίζουσιν αὐτοὶ οὗτοι τοὺς τετραγωνικοὺς τῶν ποινικῶν δικαστηρίων· παρατηρήσατε δέ, ὅτι μέγα μέρος ἐκείνου ὅπερ ἐν τῷ δικαστηρίῳ οὐδὲ κἂν ἀναγνωρίζεται ὡς ἱκανὸν πρὸς ἀπόδειξιν, εἶνε ἐν τῇ διανοίᾳ ἢ πράγματι καλλίστη τῶν ἐνδείξεων. Διότι, τὸ δικαστήριον, ἀκοδουθοῦν γενικοὺς καθ' ὕλην κανόνας, τοὺς ἐν γένει ἀνεγνωρισμένους καὶ γεγραμμένους ἐντὸς τῶν βιβλίων, δὲν ἀρέσκεται νὰ τρέπηται εἰς τὰς κατ' ἰδίαν εἰκασίας. Ἀλλ' οὐχ ἧττον, ἡ ἐπίμονος αὕτη ἐπὶ τοῦ κανόνος προσκόλλησις μετὰ τῆς περιφρονήσεως πρὸς τὴν ἀντιφάσκουσαν ἔνστασιν, ἀποτέλεσμα ἐνίοτε ἔχει τὴν κατόπιν μακροχρονίων ἐρευνῶν ἀρκούντως ἐπιτυχῆ ἔκβασιν τῆς ὑποθέσεως.

(ἀκολουθεῖ)

ΟΙ ΠΟΝΤΙΚΟΙ

—

Οἱ ποντικοὶ εἶνε ἀξιοσέβαστα καὶ εὐγενῆ ζῶα. Ὁ βίος των εἶνε πατριαρχικός, ὁ δὲ λευκὸς πώγων, τὰ ἐξέχοντα βλέφαρα, καὶ οἱ διαπεραστικοὶ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν, δίδουσιν εἰς τὸ ἦθος των γαληνότητά τινα μεγαλεῖον. Ὁ ποντικὸς ὡς γνωστὸν προστιμᾶ νὰ διαιτᾶται ἐν πτωχαῖς καλύβαις ἢ ἐν μεγαλοπρεπέσιν ἀνακτόροις. Ἡ ἱστορία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους εἶνε στενῶς συνδεδεμένη πρὸς τὰ θαυμάσια ζῶα ταῦτα, ἅτινα ἠκολούθησαν στρατοὺς, καὶ μετέσχον θαλασσίων ἐκστρατειῶν, καὶ εἶδον πολλῶν ἀνθρώπων ἄστεα, ὅπως οἱ εἰσδραμόντες κατὰ τὸν μεσαιῶνα βάρβαροι εἰς τὴν Εὐρώπην, εἶχον τὴν ἀποστολήν των ἐν τῇ κοινωνικῇ ἐξελίξει, οὐ σμικρὸν ὠφελήσαντες οὕτω· καὶ οἱ ποντικοὶ ὡς πληγὴ στέλλονται ἐν μέσῳ τῶν λαῶν, ὡς προνουθέτημα καὶ ποινή.

Οἱ θεολόγοι ἔπρεπε νὰ τάξωσι τὰ ζῶα ταῦτα πολὺ ὑψηλότερα τῶν ἱερέων καὶ τῶν νομοθετῶν, διότι μετέσχον ἐνεργότερα τῶν τυχῶν τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁ Πλίνιος ἐπλήρωσε ὁλόκληρα κεφάλαια τοῦ ὀγδόου βιβλίου του, ἀφηγούμενος τὴν ἱστορίαν πόλεων καταστραφεισῶν ὑπὸ τῶν ποντικῶν. Δὲν εἶνε δὲ ἄγνωστον εἰς πολλοὺς, πῶς στῖφος ἐκ τῶν χρησιμωτάτων τούτων ζῴων ἔσυραν τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς Μαγεντίας ἀπὸ τοῦ πύργου του εἰς τὲ μέσον τοῦ Ρήνου καὶ δὲν ἐννόουν νὰ ἐγκαταλείψουν τὸν εὐσεβῆ ἐκεῖνον ἱεροφάντην, πρὶν ἢ ἐξαλείψωσιν ἀπ' αὐτοῦ πᾶν ἴχνος ἀνθρωπίνης φυσιογνωμίας τῇ βοηθείᾳ τῶν δραστηρίων ὀδόντων των. Ὁ ποντικὸς ἀφοσιοῦται εἰς τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὸν, καὶ μαρτυροῦσι τὰ χρονικὰ τῶν διαφόρων φυλακῶν τοῦ κόσμου, εἴτε δὲ δεξιὸς καὶ νοήμων χειρῶναξ. Μετὰ μεγάλης τέχνης κατασκευάζει τὸν οἶκόν του καὶ ἐκλέγει ἀγχινούστατα τὸν καταλληλότατον τόπον πρὸς οἰκοδομήν. Εἰς αἶσχος τῆς ἀνθρωπότητος εἰρέσθω, ὅτι οὐδὲν ἄτομον τοῦ γένους των χριστιανικωτάτων ζῴων τούτων στερεῖται στέγης. Ὅταν ἡ οἰκοδουμένη οἰκία εἶνε προωρισμένη διὰ ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ ποντικοὺς, γίνεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δύο τετραγωνικῶν ποδῶν, καὶ ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν ἅτινα προώρισται νὰ περιλάβῃ ἡ κατοικία, ἐπιμελέστατα εὑρύνεται, καὶ διαιρεῖται εἰς τόσα μέρη ὅσαι εἰσὶν αἱ κατοικοῦσαι οἰκογένειαι. Ὅλα ταῦτα ἀποδεικνύουσι νοημοσύνην παρὰ τοῖς ζῴοις τούτοις, ἀλλὰ καὶ συνάμα ἔλλειψιν μειονότητος ἀτόμων ἰδιοποιουμένων καὶ προϊόντα τῆς νοημοσύνης ταύτης.

Γνωστὸν ὅτι οἱ ποντικοὶ κολυμβῶσι θαυμάσια, διαβαίνοντες ποταμοὺς, ἵνα προμηθευθῶσι τροφὴν ἀπὸ οἰκιῶν ἢ κήπων. Τὰς διαπορθμεύσεις ταύτας ποιοῦνται πρὸ τῆς ἡμέρας, ἵνα μὴ φωραθῶσιν· ἅπαξ συλληφθεὶς ὁ ποντικὸς διὰ παγίδος, σπανίως συλλαμβάνεται ἐκ δευτέρου, τόση εἶνε ἡ ἀγχίνοιά του. Ἀγαπᾷ πολὺ τὸ ὕδωρ, ὅταν δὲ εὑρισκόμενος ἐν πλοίῳ δὲν εὑρίσκῃ ἀρκετὸν νὰ κατασβύνῃ τὴν δίψαν του, καταφεύγει εἰς μυρία καὶ ἔκτακτα ἐπινοήματα. Κατὰ τὰς βροχερὰς νύκτας ἀνέρχεται ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, πίνει, καὶ ἀνέρχεται ἐπὶ τῶν ἱστῶν ἵνα συλλέξῃ τὸ ἐν ταῖς πτυχαῖς τῶν ἱστίων διακρατούμενον ὕδωρ. Ἐν μεγίστῃ δίψῃ καὶ ἀνυδρίᾳ, ἐπιτίθεται κατὰ τῶν περιεχόντων οἰνόπνευμα ἀγγείων καὶ πίνει τόσον ὥστε ἀδυνατεῖ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν φωλεάν του. Δύναται θαυμασιώτατα νὰ ἐξαπατήσῃ προσεκτικωτάτην νοικοκυρὰν, νὰ τῆς κλέψῃ ὠὰ ἀπὸ ἀσφαλεστάτης τροφοθήκης καὶ νὰ κατέλθῃ ἀστραπηδὸν κομίζων τὰ ὠὰ διὰ πολλῶν κλιμάκων εἰς τὸ βάθος τῆς ὀπῆς του. Πῶς γίνεται τοῦτο; Ἀληθὲς θαῦμα· ὄχι, ἁπλούστατα οἱ ποντικοὶ βοηθοῦσιν ἀλλήλους πρὸς τὸ κοινὸν ἀγαθόν. Ἐν τῇ περιπτώσει δὲ τῶν ὠῶν, τρεῖς ἢ τέσσαρες ποντικοὶ τοποθετοῦνται ἐν γραμμῇ εἰς ἐπαρκεῖς ἀποστάσεις ὅπως καταβιβάσωσι τὴν λείαν των. Τοῦ συνεταιριστικοῦ πνεύματος αὐτῶν ὑπάρχει ἀπειρία παραδειγμάτων· καὶ θὰ ἐπλήρουν πολλὰς σελίδας θέλων ν' ἀπαριθμήσω αὐτά. Οἱ ποντικοὶ ἐν ροπῇ ὀφθαλμοῦ συνενοῦνται καὶ ὀργανίζονται, προσβαλλόμενοι τυχὸν ὑπὸ ἐχθροῦ. Ἀναφέρεται γαλῆ κατακρεουργηθεῖσα ὑπὸ σώματος ἀνδρείως ποτὲ ἀμυνθέντων ποντικῶν. Τοῦτο κατὰ τόσον φαίνεται ἴσως παραδοξότερον, καθόσον δὲν ἔχουν ὑπουργεῖον στρατιωτικῶν, οὔτε κοινοβούλιον, ἀλλ' ἐγὼ κλίνω νὰ πιστεύσω, ὅτι τὰ γεννήματα ταῦτα τῆς ἀνθρωπίνης φαντασίας δὲν εἶνε ἀναγκαῖα πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἄμυναν. Οἱ ποντικοὶ τιθασσεύονται καὶ ἐκπαιδεύονται Ἀναφέρονται ποντικοὶ καλλιτέχναι, διότι ἐδιδάχθησαν νὰ ὑποκρίνωνται θαυμάσια ἀπὸ σκηνῆς. Τὸ τάλαντον αὐτῶν κατέδειξάν ποτε ἐνώπιον θεατῶν Βέλγων, ποντικοὶ περιβεβλημένοι μικροσκοπικὴν ἀνθρωπίνην ἐνδυμασίαν, καὶ ὑποκρινόμενοι γυναῖκας καὶ ἄνδρας. Τὸ τέλος τῆς παραστάσεως ἦτο ὁ ἀπαγχονισμὸς ὁμοιώματος γαλῆς, πέριξ τῆς ὁποίας οἱ ποντικοὶ παρήλασαν ἐν θριαμβευτικῇ πορείᾳ.

(Ἐκ τοῦ ἐν Λονδίνῳ γραφείου τῆς Ἀκροπόλεως)

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ "ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ,,